

Informatīvais ziņojums par Latvijas dalību OECD laika periodā no 2020. gada jūlija līdz 2021. gada jūlijam

I PAMATOJUMS

Pamatojoties uz Ministru kabineta 2020. gada 20. oktobra sēdes protokollēmuma “Par Latvijas dalību Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā laika periodā no 2019. gada jūlija līdz 2020. gada jūlijam” (prot. Nr. 62, 31.§) 2. punktu, Ārlietu ministrija (turpmāk – ĀM) sadarbībā ar iesaistītajām valsts pārvaldes iestādēm ir sagatavojusi informatīvo ziņojumu “Par Latvijas dalību OECD laika periodā no 2020. gada jūlija līdz 2021. gada jūlijam” (turpmāk – ziņojums).

Ziņojuma mērķis ir sniegt ieskatu par OECD darba prioritātēm, Latvijas sadarbību ar OECD, kā arī OECD labās prakses un OECD juridisko instrumentu ieviešanu Latvijas rīcībpolitikā, iezīmējot panāktos vai sagaidāmos uzlabojumus un rezultatīvos rādītājus. Ziņojums aptver laika periodu no 2020. gada jūlija līdz 2021. gada jūlijam.

II IEVADS

Ziņojums par Latvijas institūciju sadarbību ar OECD norāda uz nozīmīgo lomu, ko šī organizācija sniedz Latvijas nozaru ekspertiem. Līdz ar dalību organizācijā Latvijas valsts pārvaldes ekspertiem ir iespēja gan sekot jaunākajām rīcībpolitikas tendencēm OECD dalībvalstīs, gan piedalīties rekomendāciju izstrādē konkrētu politikas programmu īstenošanai. Savukārt Latvijas piedalīšanās OECD regulārajos pētniecības apskatos ļauj novērtēt Latvijas progresu salīdzinājumā ar citām valstīm, izmantojot vienotas datu iegūšanas metodes un klasifikāciju. Pētījumos iegūtie dati ir būtiski nepieciešami Latvijas ekspertiem, lai savus lēmumus un politikas izvēles balstītu uz patiesu un korektu informāciju nevis pieņēmumiem un neatpaliktu no pasaules vadošajām politikas veidošanas pieejām. Spēcīga analītiskā kapacitāte un uz ‘pierādījumiem balstītas’ politikas izstrāde ir viena no prioritātēm OECD darbā, kuru organizācija vēlas saglabāt un nostiprināt arī nākotnē.

Ar gandarījumu jāatzīmē, ka aizvien biežāk Latvijas eksperti ne tikai izmanto rekomendācijas savā politikas dokumentu un normatīvo aktu izstrādē, bet aizvien aktīvāk iesaistās komiteju administratīvajā pārvaldībā un dod saturisko ieguldījumu, iepazīstinot citas valstis ar Latvijas labāko rīcībpolitikas praksi.

Tāpat apsveicami ir divpusējie projekti ar OECD, kas ir ļāvuši piesaistīt OECD ekspertus Latvijas situācijas izpētei un ieteikumiem efektīvākiem politikas modeļiem. Piemēram, pārskata laikā noslēdzās Latvijas digitālās transformācijas izvērtējums “*Going Digital in Latvia*” un OECD ekspertu veiktais pētījums par mājokļu pieejamību Latvijā. Abos gadījumos pētījumos paustās atziņas un ieteikumi jau ir iestrādāti nacionālajos plānošanas dokumentos. Pozitīvi, ka divpusējo projektu īstenošanā ir sinerģija ar Latvijas dalību Eiropas Savienībā – ar Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta ģenerāldirektorāta (turpmāk – DG REFORM) finansējumu OECD Latvijai veic četrus projektus, kas ir viens no lielākajiem rādītājiem starp Eiropas Savienības dalībvalstīm.

Covid-19 pandēmijas izraisītās sekas atstājušas būtisku iespaidu uz gandrīz visu nozaru OECD komiteju darbu, raisot diskusijas par labākajiem politikas risinājumiem veselības aprūpes, ekonomikā, sociālajā un izglītības jomā. Tika kopīgi meklētas atbildes, kā ierobežot pandēmiju un tās negatīvās sekas, gan veidi,

kā vispareizāk iziet no krīzes un atcelt ierobežojumus. Vispārējā OECD atziņa attiecībā uz pandēmijas krīzes pārvarēšanu ir skaidra un arī vairākkārt pausta organizācijas augstākā līmeņa sanāksmēs – spēcīga, iekļaujoša un zaļa ekonomikas atveseļošanās, kas balstīta multilaterālismā un aktīvā starptautiskā sadarbībā. Ziņojumā aprakstītie sadarbības projekti apliecina, ka šis uzstādījums arī tiek ievērots Latvijas institūciju politikas iniciatīvās, tiecoties uz labklājību caur videi draudzīgu izaugsmi un investīcijām cilvēkkapitālā.

Šogad aprit pieci gadi, kopš Latvija tika uzņemta OECD. Dalība OECD ir kalpojusi par nozīmīgu atbalstu, lai uzlabotu Latvijas rīcībpolitikas un tiesiskā regulējuma kvalitāti daudzās valsts pārvaldes jomās, pietuvinot visaugstākajiem starptautiskajiem pārvaldības politikas standartiem. Ieklausoties OECD rekomendācijās, ir panākts būtisks progress tādās jomās kā publiskas personas kapitālsabiedrību pārvaldības, korupcijas apkarošana, kā arī pieņemts visai sabiedrībai aktuālais Trauksmes celšanas likums. OECD ekspertu ieteikumi ir bijuši noderīgi, pārskatot pieeju vides aizsardzības jautājumiem (atkritumu apsaimniekošana, gaisa un vides trokšņu piesārņojums), uzlabojot datu pārvaldību, kā arī veicot pasākumus, lai mazinātu ienākumu nevienlīdzību, pilnveidotu pensiju sistēmu un palielinātu atbalstu jauniešiem un darba meklētājiem. Dalība OECD ir stiprinājusi Latvijas iespējas sadarboties ar citām valstīm nodokļu jomā un uzlabot savu nodokļu administrēšanas sistēmu.

Latvijai ir svarīgi, lai arī jaunā OECD ģenerālsekretāra Matiasa Kormana, kurš stājās amatā š.g. jūnijā, vadībā OECD saglabātu savu vadošo lomu pasaulē kā organizācija, kas, turpinot ievērot demokrātijas, indivīda brīvības un sabiedrības labklājības vērtības, koncentrējas uz ekonomikas politiku, strukturālajām reformām un produktivitāti, vienlaikus tajās integrējot vides un klimata, sociālās iekļautības, inovāciju un digitalizācijas aspektus.

III OECD Divpusējie projekti ar Latviju

Latvijas digitālās transformācijas izvērtējums “*Going Digital in Latvia*”

2020. gada 4. decembrī noslēdzās aktīvs attālināts darbs pie Latvijas digitālās transformācijas izvērtējuma “*Going Digital in Latvia*”. Šis izvērtējums ir sniedzis būtisku ieguldījumu esošās situācijas izvērtējumā un turpmākās rīcības virzienu un pasākumu noteikšanā tādos nozaru attīstības plānošanas dokumentos kā Latvijas Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam, Nacionālās industriālās pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam, kā arī citos vidējā termiņa politikas plānošanas dokumentos. OECD izvērtējumā ir aplūkotas tendences digitālās tehnoloģijas izmantošanas jomā sabiedrībā, uzņēmumos un publiskajā pārvaldē, tiek analizētas digitalizācijas radītās iespējas un izaicinājumi galvenajās jomās, sākot ar inovācijām un prasmēm un beidzot ar digitālo drošību un datu pārvaldību, kā arī novērtētas politikas reakcijas uz šīm pārmaiņām Latvijā.

Latvijas izvērtējums ir unikāls ar to, ka tas ir pirmais, kur OECD eksperti veica nākotnes prognozēšanas jeb ‘*foresight*’ sadaļas izstrādi, izmantojot stratēģiskās perspektīvas pieeju, lai izpētītu trīs alternatīvus nākotnes scenārijus, kas var izveidoties globālās ekonomikas un sabiedrības digitālās transformācijas rezultātā. Tajā tiek pētīta arī sakaru tīklu, patērētāju aizsardzība un pakalpojumu pieejamība Latvijā, kā arī citas saistītās politikas un regulējumi digitālās transformācijas kontekstā.

Prasmju stratēģijas projekts

Atsaucoties uz OECD 2017. gada Ekonomikas pārskatā par Latviju identificētajiem izaicinājumiem prasmju jomā, Izglītības un zinātnes ministrija 2018. gada 13. septembrī uzsāka sadarbības projekta ar OECD “Latvijas izglītības un prasmju stratēģijas attīstība” (turpmāk – Latvijas Nacionālās prasmju stratēģijas projekts) īstenošanu ar mērķi līdz 2020. gada beigām izstrādāt un apstiprināt Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021. - 2027. gadam „Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai”. Projekta ietvaros OECD eksperti pētīja Latvijas prasmju sistēmu, t.sk. Diagnostikas posmā (2018. gada 4. ceturksnis – 2019. gada 4. ceturksnis) pārvaldības un finansēšanas modeli un īstenoto pasākumu atbilstību darba tirgum, kā arī sagatavoja rekomendācijas nākamajām politikas plānošanas periodam. 2020. gada 7. oktobrī tika prezentēts OECD Rīcības posma ziņojums “*Latvia Implementation Guidance Report*”. Rīcības posmā (2020. gada 1. ceturksnis – 2020. gada 4. ceturksnis), balstoties uz izpētes rezultātiem, OECD eksperti sniedza atbalstu Izglītības attīstības pamatnostādņu 2021. – 2027. gadam „Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai” sagatavošanā un apstiprināšanas procesā. Ministru kabinets 2021. gada 22. jūnijā. apstiprināja Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam „Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai”.

Atbalsta sistēma darba devējiem darbinieku prasmju pilnveidošanā

Prasmju stratēģijas projekta turpinājums ir arī Eiropas Komisijas un OECD projekts darba devēju atbalsta sistēmas izveidei darbinieku prasmju pilnveidei Latvijā. 2021. gada jūlijā DG REFORM sadarbībā ar OECD uzsāka Izglītības un zinātnes ministrijas pieteiktā Tehniskā atbalsta instrumenta projekta “*Support employers in promoting skills development in Latvia*” (21LV06)” (turpmāk – TSI projekts) īstenošanu. Projekta īstenošanu Latvijā koordinē Izglītības un zinātnes ministrija. TSI projekta mērķis ir atbalstīt Latviju jauna normatīvā regulējuma izstrādē darba devēju, jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu, atbalsta sistēmas attīstībai darbinieku prasmju pilnveides sekmēšanai. Darbinieku un darba devēju tiesību un

pieņēmumu nostiprināšana normatīvajā ietvarā ļaus izveidot pamatu ilgtspējīgai un sociāli atbildīgai pieaugušo izglītības atbalsta sistēmai.

Veselības aprūpe

2020. gada decembrī tika publicēts OECD pārskats par sabiedrības veselību Latvijā – *OECD Reviews of Public Health: Latvia: A Healthier Tomorrow*. Pārskata gatavošanā tika iesaistīti Veselības ministrijas un tās padotības iestāžu eksperti, bet 2019. gada 2. - 6. decembrī Latviju apmeklēja OECD pārskata sagatavotāji, lai ar Latvijas pārstāvjiem tiktos klātienē. Šo pārskatu sērijas galvenais mērķis ir palīdzēt valstīm attīstīt un īstenot inovatīvas sabiedrības veselības aktivitātes, sniegt padziļinātu analīzi un politikas ieteikumus noteiktu sabiedrības veselības sistēmas aspektu stiprināšanai. Pārskatā aplūkotas četras galvenās tēmas.

- Sabiedrības veselības kapacitātes novērtējums – veikta organizatoriskās struktūras analīze sabiedrības veselības programmu un pakalpojumu nodrošināšanai, aplūkota sabiedrības veselības funkciju integrēšana plašākos valsts veselības aprūpes sistēmas mērķos, sabiedrības veselībā pieejamie cilvēkresursi, pietiekamu finanšu resursu nodrošināšana sabiedrības veselības sistēmai.
- Cīņa ar aptaukošanos – primārās prevencijas programmu analīze un novērtējums, balstoties uz esošo normatīvo regulējumu, nodokļu politiku, sabiedrības informēšanas un izglītošanas kampaņām.
- Sekundārās un terciārās prevencijas stiprināšana – analizēta un novērtēta sekundārās un terciārās prevencijas programmu īstenošana, t.sk. skrīninga programmas noteiktām slimībām un veselības pārbaudes attiecībā uz virkni riska faktoru, un to ietekme uz sabiedrības veselību, ņemot vērā ieguldītos resursus.
- Zāļu efektīva lietošana – izvērtēta esošās farmācijas politikas ietekme uz sabiedrības veselību, tostarp aktivitātes kopējo zāļu izmaksu samazināšanai, rīcība zāļu racionālas izmantošanas veicināšanai, ka arī ilgtspējīgi mehānismi, lai nodrošinātu iedzīvotāju grupām ar zemiem ienākumiem finansiālu aizsardzību no augstiem līdzmaksājumiem.

Pārskatā OECD eksperti devuši savus ieteikumus problēmjautājumu risināšanai minētajās jomās, sniedzot arī piemērus no citu valstu pieredzes. Tas būs noderīgi veselības jomas speciālistiem, it īpaši tādēļ, ka šīs rekomendācijas sasaucas ar citu starptautisko organizāciju (PVO, ES institūcijas u.c.) ekspertu ieteikumiem.

Mājokļu pieejamība

2021. gada jūnijā sadarbībā ar OECD tika uzsākta Latvijas projekta īstenošana par ilgtermiņa mājokļu pieejamības finansēšanas risinājuma izveidošanu Latvijā, ko finansē no DG REFORM tehniskā atbalsta dalībvalstīm strukturālo reformu īstenošanai. Projekts balstās uz vienu no OECD izteiktajām rekomendācijām Latvijai un ir turpinājums 2020. gadā īstenotajam Latvijas un OECD divpusējam projektam “Mājokļu pieejamība Latvijā”. Tas ir lielisks piemērs, kā OECD zināšanas var palīdzēt attīstīt valsts nacionālo politiku OECD dalībvalstīs. Papildus Latvijas projekts sniedza pienesumu OECD Horizontālā projekta par mājokļu politiku īstenošanā, kas tika pabeigts 2021. gada sākumā un kura rezultātu prezentācijā un augsta līmeņa diskusijā tika uzaicināts Latvijas pārstāvis, lai dalītos pieredzē par šo politikas jomu.

Īpaši jāatzīmē Latvijas neatkarīgo ekspertu un ekonomistu, kā arī politikas veidotāju uzmanības pievēršanu tādām OECD rekomendācijām Latvijai kā mājokļu politikas uzlabošana un cenu ziņā pieejamo īres mājokļu būvniecību Latvijas reģionos, kuros ir lielākas nodarbinātības iespējas, veicinot darbaspēka mobilitāti Latvijā. Tāpat ir jāatzīmē arī rekomendācija par Rīgas metropoles konkurētspējas stiprināšanu un sabiedriskā transporta tīkla sakārtošanu starp Rīgu un Pierīgu. Pateicoties OECD rekomendācijām, šobrīd šie jautājumi ir aktualizēti gan publiskajā telpā, gan valdības un pašvaldību dienas kārtībā.

Viedās specializācijas stratēģija

2020. gada augustā tika uzsākta Latvijas un OECD divpusējā projekta “*Viedās specializācijas stratēģijas nozaru dalībnieku un kompetenču kartējums, specializācijas vertikāļu izstrāde un pārvaldības modeļa pilnveidošana*” īstenošana, ko plānots pabeigt līdz 2021. gada beigām. Projekta mērķis ir veikt Viedās specializācijas stratēģijas (RIS3) ieviešanas izvērtējumu, padziļinātu nozaru dalībnieku un kompetenču kartējumu, veikt specializācijas vertikāļu definēšanu, kā arī izstrādāt rekomendācijas RIS3 pārvaldības modeļa pilnveidošanai, ņemot vērā esošo institūciju kapacitāti un labu starptautisko praksi. Projekts sniegs ieguldījumus Latvijas inovācijas sistēmas pārvaldības modeļa pilnveidošanai un RIS3 īstenošanai.

“Bērnu mājas” modeļa ieviešana izvērtējums

Eiropas Ekonomikas zonas (turpmāk - EEZ) finanšu instrumenta 2014. - 2021. gada periodam programmas “Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana” Labklājības ministrijas īstenotā projekta “Atbalsts Barnahus (Bērnu mājas) ieviešanai Latvijā” ietvaros OECD ir piesaistīts izvērtējumam par to, kā tiek ievērotas no vardarbības cietušo bērnu un viņu ģimeņu tiesības un intereses katrā no sistēmas posmiem gan attiecībā uz sniegtajiem pakalpojumiem un atbalstu, gan pieeju taisnīgai tiesai. Plānots arī veikt «Bērnu mājas» modeļa ieviešanas izmaksu un ieguvumu analīzi. 2021. gada 17. jūnijā notika projekta atklāšanas pasākums. Bez OECD projekta partneri ir arī Islandes valdības Bērnu tiesību aizsardzības vadības aģentūra, VSIA “Bērnu klīniskās universitātes slimnīca” un Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija.

Atbalsts Valsts policijai ekonomisko noziegumu izmeklēšanā

Valsts policija īsteno EEZ finanšu instrumenta 2014. -2021. gadam programmas "Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana" projektu Nr. EEZ/VP/2020/1 “Atbalsts Valsts policijai ekonomisko noziegumu izmeklēšanas paātrināšanai un kvalitātes uzlabošanai Latvijā” (turpmāk – Projekts). Projekta ietvaros Valsts policija ir noslēgusi partnerības līgumu ar OECD. Partnerības līgums nosaka, ka OECD veiks pastāvošo sadarbības un koordinācijas mehānismu pētījumu starp Valsts policijas pārvaldēm, kā arī starp Valsts policiju un citām tiesībsardzības iestādēm Latvijā, kas iesaistītas ekonomisko noziegumu izmeklēšanā, un sniegs rekomendācijas sadarbības un koordinācijas uzlabošanai. Pētījums tiek vērsts arī uz iespējamo nepilnību identificēšanu normatīvajos aktos un Valsts policijas iekšējos noteikumos, lai pētījuma noslēgumā ieteiktu veicamās izmaiņas (OECD vērš uzmanību uz tiem ekonomisko noziegumu veidiem, kuriem ir tieša negatīva ietekme uz uzņēmējdarbības vidi Latvijā). Pētījums tika uzsākts 2021. gada janvārī un pašreiz vēl ir aktīvā izstrādes stadijā.

Kapacitātes stiprināšana attīstības sadarbības jomā

Latvija sadarbībā ar OECD kopš 2018. gada īsteno ceļa karti attīstības sadarbības jomā, kuras mērķis ir sniegt nepieciešamo atbalstu Latvijai attīstības sadarbības sistēmas un kapacitātes uzlabošanā. Ceļa kartes ietvaros 2020. gada 17. novembrī Ārlietu ministrija sadarbībā ar OECD Attīstības sadarbības direktorātu organizēja darba semināru “Institucionālās arhitektūras un Latvijas attīstības sadarbības un humānās palīdzības transformācija”. OECD ekspertīze un citu valstu pieredze sniedza ieguldījumu, Latvijai uzsākot noteiktu Ārlietu ministrijas attīstības sadarbības īstenošanas funkciju nodošanu Centrālajai finanšu un līgumu aģentūrai ar mērķi veicināt attīstības sadarbības sniegšanas efektivitāti. Seminārā tika analizēti institucionālās pārejas juridiskie, stratēģiskie, politikas un operacionālie aspekti.

Strīdu risināšana tiešsaistē

No 2021. jūlija līdz 2023. gada jūlijam tiek īstenots DG REFORM finansēts Tehniskā atbalsta instrumenta projekts “Strīdu risināšana tiešsaistē”, kuru ieviešis OECD sadarbībā ar Tiesu administrāciju, Tieslietu ministriju un Eiropas Komisiju. Tehniskā atbalsta instruments piedāvā dalībvalstīm unikālu pakalpojumu, īpaši pielāgotas tehniskās zināšanas, lai dalībvalstis varētu izstrādāt un īstenot reformas.

Šī projekta īstenošanas gaitā plānots noteikt to strīdu veidus, kurus varēs risināt, izmantojot jaunus tehnoloģiskus risinājumus. Sākotnēji jauno risinājumu iecerēts ieviest attiecībā uz komercstrīdu risināšanu, kā arī izmantot atbalsta sniegšanai mazāk aizsargātajām iedzīvotāju grupām.

Plānotie projekti

- 2021. gada rudenī plānots iesniegt Latvijas projekta pieteikumu “Latvijas tirgus uzraudzības mehānisma darbības efektivitātes izvērtējums” 2021.gada projektu konkursam DG REFORM tehniskajam atbalstam dalībvalstīm strukturālo reformu īstenošanā. Projektu plānots īstenot sadarbībā ar OECD, balstoties uz OECD labo praksi un standartiem, izmantojot OECD *Regulatory Enforcement and Inspections Toolkit*.
- 2019. gada februārī Izglītības un zinātnes ministrija noslēdza sadarbības līgumu ar Latvijas Universitāti (turpmāk – LU) par OECD Starptautiskās pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas pētījuma (turpmāk – PIAAC) īstenošanu. PIAAC pētījums ļaus novērtēt 16 - 65 gadus vecu Latvijas iedzīvotāju prasmes galvenajās informācijas apstrādes jomās – lasītprasmē, rēķinātprasmē un problēmu risināšanā. Covid-19 pandēmijas izraisīto ierobežojumu dēļ PIAAC valde pieņēma lēmumu pagarināt pētījuma īstenošanu par 12 mēnešiem, tādējādi PIAAC pamata pētījums Latvijā plānots no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam.
- Latvijas un OECD ceļa kartes attīstības sadarbības jomā ietvaros 2021. gada rudenī sadarbībā ar OECD Attīstības sadarbības direktorātu plānots organizēt kapacitātes celšanas seminārus par privātā sektora iesaistes veicināšanu attīstības sadarbībā, kā arī par horizontālo jautājumu (t.sk., cilvēktiesības, dzimumu līdztiesība, vides ilgtspēja, digitalizācija) integrēšanu Latvijas attīstības sadarbības projektos.
- 2022. gadā plānots iesaistīties OECD apsekojumā *Risks That Matter* (RTM). Dalība apsekojumā ļaus iegūt ar citām OECD valstīm salīdzināmus kvalitatīvos datus, t.i. datus, kas analizē iedzīvotāju uztveri par sociālajiem un ekonomiskajiem riskiem un viņu vērtējumu par to, kā valdības risina šos jautājumus. OECD RTM apsekojumā piedalās 25 valstis, t.sk. Igaunija un

Lietuva. Apsekojuma rezultātā tiek sagatavota plaša publikācija, kā arī analītiski pārskati par katru valsti. OECD RTM apsekojums ir respektabls datu avots, kuru lēmumu pieņemšanā izmanto gan Eiropas Komisija, gan citas starptautiskās institūcijas.

IV Latvijas piedalīšanās OECD apskatos, pētījumos un politikas iniciatīvu projektos

Publiskā pārvaldība

- Latvija aktīvi iesaistījās OECD Publiskā sektora inovāciju observatorijas (OPSI) globālajā forumā “Valdība pēc šoka” (*Government After Shock*) 2020. gada 17. un 18. novembrī. Šī pasākuma ietvaros Latvija rīkoja īskonferenci publiskā sektora iestāžu darbiniekiem “Šoks 2020 – emocijas, inovācijas, lēmumi”¹. Tās mērķis bija atskatīties uz Latvijas publiskā sektora pieredzi un rīcību dažādās kritiskās situācijās, un dalīties atziņās un gūtajās mācībās no joprojām aktuālās Covid-19 krīzes.
- 2021. gada 8. martā tika publicēts OECD ziņojums “Publiskā sektora inovācijas sistēma Latvijā”, kurā sniegts novērtējums un priekšlikumi efektīvas un inovatīvas publiskās pārvaldes attīstībai Latvijā. Pētījums izstrādāts sadarbībā ar Valsts kanceleju.²
- 2021. gada martā OECD kā vienu no organizācijas prioritātēm izvirzīja uzticēšanos valsts institūcijām, ņemot vērā uzticēšanās kritumu un pieaugošo neapmierinātību ar demokrātiskiem procesiem. OECD martā paziņoja par uzticēšanās pētījuma veikšanu (*OECD Trust Survey*), aicinot dalībvalstis tajā iesaistīties. Pārresoru koordinācijas centra, Valsts kancelejas un Centrālās statistikas pārvaldes pārstāvji piedalījās OECD uzticēšanās pētījuma konsultatīvajā grupā, kur tika apspriesta metodika un aptaujas jautājumi. Pētījumā sīkāk analizēs uzticēšanās krituma cēloņus un to, kā galvenie uzticēšanās virzītājspēki var palīdzēt to atjaunot. OECD mērķis ir izveidot jaunu starptautisku uzticēšanās rezultātīvo rādītāju. OECD uzticēšanās pētījumu plāno veikt 2021. gada rudenī, bet rezultātus publicēt – 2022. gada pavasarī.
- Valsts kanceleja koordinēja ziņojuma “*OECD Government at a Glance 2021*”³, kas ir viena no galvenajām OECD ikgadējām publikācijām, saskaņošanu ar dažādām ministrijām un iestādēm un piedalījās “*Government at a Glance*” uzraudzības komitejas attālinātajās sanāksmēs. Ziņojums tika publicēts 2021. gada 9. jūlijā.
- 2021. gadā arī pabeigts darbs ar Publiskā sektora inovāciju observatorijas (OPSI) ekspertiem pie eksperimentēšanas vadlīnijām, veidojot kopīgu publiskā sektora eksperimentēšanas ietvaru Latvijā. Eksperimentēšanas vadlīnijas ir publiski pieejamas un var tikt izmantotas eksperimentēšanas kultūras attīstīšanai⁴.
- Kopīgi ar OPSI ekspertiem Valsts kanceleja 2021. gada 14. aprīlī rīkoja īskonferenci “Publiskā sektora inovācijas sistēma Latvijā: *Quo vadis?*”.
- Valsts kanceleja izveidojusi Inovācijas laboratoriju, kura popularizē un veicina publiskā sektora inovāciju Latvijā. Inovācijas laboratorijas izveidē nozīmīgu atbalstu sniedza OECD OPSI eksperti un tiek izmantoti un popularizēti OPSI pētījumi.

¹ OECD par konferenci *Government After Shock* - [šeit](#); Valsts kanceleja par īskonferenci un OECD konferenci - [šeit](#)

² Valsts kanceleja (17.03.2021.) Publicēts ziņojums “Publiskā sektora inovācijas sistēma Latvijā”, www.mk.gov.lv/lv/publicets-zinojums-publiska-sektora-inovācijas-sistema-latvija (pilnu ziņojuma tekstu skatīt: <https://oecd-opsi.org/wp-content/uploads/2021/03/Country-Scan-of-Latvia.pdf>)

³ Pilns teksts pieejams šeit: www.oecd.org/gov/government-at-a-glance-22214399.htm

⁴ <https://inovacija.mk.gov.lv/lv/aktualitates/jaunumi/eksperimentesanas-vadlinijas-latvijas-publiskajam-sektoram/>

- Valsts kanceleja un Veselības ministrija ir sniegušas datus OECD gatavotajam ziņojumam par publisko komunikāciju globālajā kontekstā un tālākajiem soļiem (*Public Communication: the Global Context and the Way Forward*). Šim pētījumam apkopoti dati no 39 valstīm, tostarp 24 veselības ministrijām. Pētījumu plānots publicēt 2021. gadā.
- Komitejas ietvaros notiek aktīvs darbs demokrātijas stiprināšanas un dezinformācijas apkarošanas jomā. Izstrādāts projekts Labas prakses principiem publiskās komunikācijas veidošanai, atbildot uz dezinformāciju (*draft OECD Good Practice Principles on public communication responses to help counter mis- and disinformation*), iesaistoties šajā darbā arī Latvijas ekspertiem.
- 2021. gada martā OECD Integritātes nedēļas ietvaros tika prezentēts jauns metodisko materiālu digitālo platformu – *OECD Public Integrity Toolkit*⁵. Ikviens arī Latvijā var iesniegt informāciju ievietošanai tajā – tās var būt vadlīnijas, mācību materiāli, digitālās platformas, kas veicina korupcijas novēršanu un godprātību.
- 2020. - 2021. gadā OECD veica apjomīgu datu apkopošanu vairākās jomās – integritātes veicināšana (korupcijas novēršana), atvērtā pārvaldība, infrastruktūras pārvaldība, dzimumu līdztiesība. OECD arī apkopoja datus par publiskā sektora līderību un kapacitāti un par to veidos rādītājus - *indicators on public service leadership and capability*. Minēto aptauju ietvaros Valsts kanceleja apkopo informāciju no dažādām ministrijām un iestādēm.

Regulatīvā politika

- 2020./2021. gadā Valsts kanceleja sadarbībā ar visām nozaru ministrijām, Pārresoru koordinācijas centru un Saeimas Administrāciju iesniedza Latvijas novērtējumu *Indicators of Regulatory Policy and Governance (iREG) survey* ietvaros, kuru plānots publicēt *Regulatory Policy Outlook 2021. gada ceturtajā ceturksnī*.

Izglītība

- Kopš 2000.gada Latvija piedalās OECD PISA (Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programma) pētījumos, kas notiek reizi 3 gados. OECD PISA pētījumi dod iespēju novērtēt matemātikas, lasītprasības un dabaszinātņu izglītības kvalitātes līmeni 15-gadīgo skolēnu vidū, salīdzinājumā ar citām pasaules valstīm, kā arī to ietekmējošos faktoros. 2020. gada otrajā pusgadā turpinājās PISA 2018 rezultātu publicēšana:
 - o 2020. gada 29. septembrī tika publicēts PISA 2018 pētījuma sējums par skolu organizāciju⁶;
 - o 2020. gada 22. oktobrī tika publicēts PISA 2018 pētījuma sējums par skolēnu globālo kompetenci⁷;
 - o 2021. g. aprīlī publicēts OECD PISA 2018 rezultātu analīzes ziņojums par skolēnu izaugsmes domāšanu⁸.

⁵ <https://www.oecd.org/governance/ethics/public-integrity-toolkit.htm>

⁶ PISA 2018 Results (Volume V) – Effective Policies, Successful Schools, <https://www.oecd.org/pisa/publications/pisa-2018-results-volume-v-ca768d40-en.htm>

⁷ PISA 2018 Results (Volume VI) – Are Students Ready to Thrive in an Interconnected World?, <https://www.oecd.org/pisa/publications/pisa-2018-results-volume-vi-d5f68679-en.htm>

⁸ Skat. https://www.izm.gov.lv/sites/izm/files/media_file/skys-the-limit_final_web_v1.pdf

- 2020. gada 8. septembrī OECD publicēja pārskatu par izglītību “*Education at a Glance 2020: OECD Indicators*” (turpmāk – EAG ziņojums). EAG ziņojuma prezentācijas pasākums Rīgā norisinājās 2020. gada 9. septembrī Latvijas Universitātes *Microsoft* Inovāciju centrā, kur OECD eksperts prezentēja ziņojuma Latvijas datu izlasi, akcentējot rādītājus, kas raksturo profesionālās izglītības pieejamību Latvijā, nodarbinātības rādītājus par Latvijas iedzīvotājiem pēc to iegūtās izglītības pakāpes, u.c. starptautiski salīdzināmus datus.
- 2020. gada decembrī tika publicēts Izglītības politikas apskats 2020: Gūtās mācības izglītības jomā Covid-19 kontekstā (*Lessons for Education from Covid-19*). Ziņojums analizē, kā OECD valstu politikas veidotāji izmanto krīzi izmaiņu veikšanai izglītībā. Ziņojumā ir iekļauta arī informācija par Latvijas veiktajiem pasākumiem izglītībā Covid-19 apstākļos.
- 2021. g. jūlijā Latvijas Universitātes pētnieki atsaucās CERI aicinājumam piedalīties tā izstrādāto vērtēšanas instrumentu izmēģinājuma projektā, testējot augstākās izglītības studentu radošuma un kritiskās domāšanas prasmes. Testēšanas norise plānota 2021. gada rudenī.
- Sagatavošanā ir “*Education at a Glance 2021*” ziņojums, kura caurviju temats ir vienlīdzīgas iespējas izglītībā un Covid-19 pandēmijas ietekme uz valstu izglītības sistēmām. Ziņojuma prezentācijas pasākums plānots Rīgā 2021. gada 17. septembrī, OECD ekspertam pasākumā piedaloties attālināti.
- Laika posmam no 2019. – 2023. gadam Izglītības un zinātnes ministriju noslēgusi sadarbības līgumu ar Centrālo statistikas pārvaldi (turpmāk - Pārvalde) par OECD datu sagatavošanu OECD izglītības indikatoru programmas (turpmāk – INES) pieprasījumiem. Projektā Pārvalde piesaistīta kā vadošais partneris apsekojuma datu iegūšanai. Līguma ietvaros 2019. gadā pēc Izglītības un zinātnes ministrijas pasūtījuma Pārvalde veica Zinātņu doktoru tālākās karjeras apsekojumu saskaņā ar OECD metodoloģiju, un šobrīd Pārvalde regulāri turpina INES datu tabulu aizpildīšanu.

Vide

- 2021. gadā ir uzsākts pilotprojekts “Starptautiskā rīcības programma klimata jomā” (*International Programme for Action on Climate*, turpmāk – IPAC). IPAC finansēšanas nolūkā Latvija ir piekritusi lēmumam par brīvprātīgo iemaksu OECD budžetā, kas 2021. – 2022. gada perioda plānota 15 000 EUR gadā. 2021. gada 6. jūlijā Ministru kabinets (turpmāk – MK) pieņēma informatīvo ziņojumu „Par dalību Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Starptautiskās rīcības programmas klimata jomā (turpmāk – IPAC) un Eiropas Plastmasas pakta ietvaros”. VARAM ir iesaistījies IPAC Līderības grupā. IPAC darbību nosaka 2021. gada 7. aprīļa OECD Padomes atjaunotie priekšlikumi, kuros saskaņā ar OECD Padomes noteikto, kā arī ar š.g. 20. aprīļa OECD Padomes lēmumu IPAC īstenošanas darbību pārraudzīs Horizontālā projekta Komiteju līderības grupa. IPAC moduļa ietvaros ir izveidota Tehnisko ekspertu grupa (turpmāk – TEG) ar dalībvalstu ekspertu piedalīšanos uz brīvprātības principa. Latvija kā koordinējošo ekspertu dalībai TEG ir nozīmējusi VARAM pārstāvi. 2021. gada TEG uzdevums ietver 2021. gada nodevumu (saīsinātais indikatoru sarakstu (*Set of indicators*) un IPAC indikatoru paneļa (*IPAC Dashboard*) sagatavošanu līdz OECD Ministru padomes sēdei š.g. 5.-6.oktobrī un ANO Klimata pārmaiņu konferences (COP26) sanāksmei Glāzgovā š.g. novembrī. Šī ir iespēja Latvijai izmantot IPAC ieguvumus, lai veiksmīgāk virzītos uz klimatneitralitātes mērķu sasniegšanu un Parīzes nolīguma izpildi.

- OECD tīmekļa vietnē pieejams Vides pārskats, kas apkopo valstu, t.sk. Latvijas, datus par 15 vides indikatoriem. Arī pārskatā “*Regional Outlook 2021*” ir sadaļa par Latvijas progresu virzībā uz nulles emisijām (*Country notes: Latvia. Progress in the net zero transition*).

Veselības aprūpe

- 2021. gada februārī – maijā sagatavoti un OECD iesniegti 2018. – 2020. gada dati veselības aprūpes kvalitātes novērtēšanai. 2020. gada dati ļaus novērtēt Covid-19 pandēmijas radīto slogu veselības aprūpes sistēmai OECD dalībvalstīs. Informācija tiks publicēta 2021. gada novembrī “*Health at a Glance*”.

Dalība OECD Veselības aprūpes kvalitātes un iznākumu darba grupā ir iespēja izmantot veselības aprūpes kvalitātes rādītāju definīcijas, aprēķina metodiku un citu valstu pieredzi, veidojot veselības aprūpes sistēmas darbības novērtēšanas sistēmu, tajā skaitā veselības aprūpes kvalitātes rādītāju sistēmas izveidē, lai salīdzinātu stacionāru darbības rezultātus Latvijā. Tas ir nozīmīgi, jo balstās uz starptautiski pieņemtiem rādītājiem un noteiktām definīcijām, šādi nodrošinot Latvijas datu starptautisko salīdzināmību, kas ir nepieciešams veselības aprūpes jomā strādājošajiem ekspertiem, lēmumu pieņēmējiem un veselības statistikas datu lietotājiem, lai iegūtu patiesu informāciju par situāciju Latvijā.

Ekonomika

- Reizi divos gados par Latviju, līdzīgi kā par citām OECD valstīm, tiek izstrādāts OECD Ekonomikas pārskats. 2020. gada rudenī sadarbībā ar OECD tika uzsākts darbs pie 2021. gada OECD Ekonomikas pārskata par Latviju. Diskusijas par pārskatu OECD plānotas OECD 2021. gada 13. decembrī, bet tā publicēšana – 2022. gada sākumā. Pārskata galvenā izpētes tēma ir saistīta ar Latvijas eksporta veicināšanu, lai palielinātu labklājības līmeni Latvijā.

OECD Ekonomikas pārskats par Latviju piedāvā neatkarīgu uz faktiem balstītu analīzi par Latvijas tautsaimniecības attīstību un reformu īstenošanas progresu. OECD Ekonomikas pārskats par Latviju ietver rekomendācijas Latvijai, kas kalpo par kvalitatīvu un labu “rokasgrāmatu” Latvijas politikas veidotājiem.

- Finanšu ministrija, iesaistot vadošās atbildīgās iestādes, sagatavojusi komentārus Makroekonomikas un strukturālās politikas analīzes darba grupas ietvaros izstrādātajām rekomendācijām (*Country Notes*) par Latvijas būvniecību, enerģētiku, pensiju sistēmu un citiem jautājumiem.

Lauksaimniecība

- No 2020. gada Latvija ir OECD pētniecības atbalsta programmas (*Co-Operative Research Programme: Biological Resource Management for Sustainable Agricultural Systems*) dalībiece. Tas dod iespēju pieteikties konkursā uz finansējumu pētniecībai – stipendijām pētniekiem un atbalstu starptautisku konferenču rīkošanai. Programmas konkursā uz atbalsta finansējumu konferences rīkošanai 2020.gadā tika saņemts viens pieteikums no Latvijas.
- Sēklu sertifikācija saskaņā ar OECD Zālaugu un pākšaugu sēklu shēmu un Stiebrzāļu un tauriņziežu sēklu shēmu Latvijai ir nozīmīga, jo tādējādi tiek veicināts Latvijā ražotu sēklu

eksports un nozares konkurētspēja.

Sociālā politika

- Labklājības ministrija sagatavojusi atbildes uz vairāk nekā 30 OECD anketām un informācijas pieprasījumiem, t.sk. koordinējusi pieejama mājokļa otrās kārtas anketas (*Questionnaire on Affordable and Social Housing*) aizpildīšanu, sniegusi informāciju 2022. gada Ekonomikas pārskata par Latviju izstrādes vajadzībām, ka arī koordinējusi OECD Ministru padomes rekomendāciju ieviešanas monitoringa anketu aizpildīšanu (*Questionnaire on progress with the implementation of the OECD Gender Recommendations; Questionnaire on dissemination and implementation of Council Recommendation on Ageing and Employment; OECD Recommendation on Integrated Mental Health, Skills and Work Policy*), kā arī sagatavojusi informāciju par Covid-19 kontekstā veiktajām rīcībpolitiku izmaiņām (*Questionnaire on recent policies for youth (Covid-19); Questionnaire on the mechanisms used to adapt and reallocate the health and social care workforce in the context of the Covid-19 pandemic*).

Migrācija

- Latvijas Eiropas migrācijas tīkla kontaktpunkts aktīvi piedalījās politikas pārskata par Covid-19 ietekmi uz migrāciju un patvērumu 2020. gadā izstrādē par Covid-19 ietekmi uz ārvalstu studentiem un apkopojošā pārskata par Covid-19 ietekmi uz migrāciju un patvērumu 2020. gadā izstrādē.
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde katru gadu sniedz informāciju saistībā ar Latvijas sniegto attīstības palīdzību pēc OECD komitejas pieprasījuma. Tāpat sniegtas ziņas par iestāžu īstenotajiem divpusējiem un daudzpusējiem projektiem, Latvijā uzņemot un sniedzot atbalstu patvēruma meklētājiem, bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu, kā arī par iemaksām starptautiskajās organizācijās.

Attīstības sadarbība

Pēc OECD Attīstības sadarbības direktorāta pieprasījuma Latvija sniedz ikgadēju detalizētu statistikas informāciju par Latvijas oficiālās attīstības palīdzības apjomiem. Ārlietu ministrija, kas ir par attīstības sadarbību atbildīgā institūcija Latvijā, nodrošina statistiskas informācijas apkopošanu no visām valsts institūcijām. OECD Attīstības palīdzības komitejas Latvijas donora profils ir pieejams OECD mājas lapā un ļauj sekot līdzi Latvijas kā donora oficiālās attīstības palīdzības apjomiem un prioritātēm starptautiski salīdzināmā veidā.

Tāpat Latvija apzina OECD labo praksi, lai stiprinātu attīstības sadarbības sistēmu un attīstības sadarbības efektivitāti tādos jautājumos kā institucionālā arhitektūra, privātā sektora iesaiste, dzimumu līdztiesības aspekti, digitalizācijas jautājumu iekļaušana attīstības sadarbībā u.c.

2020. gada 11. decembrī OECD SIGMA projektu vadītājs M. Krieviņš ar uzrunu uzstājās Rīgas Juridiskās augstskolas (RJA) rīkotajā konferencē “*On our way to 2030: delivering for resilient and prosperous*”

societies”, kas tika organizēta ilggadējā Ārlietu ministrijas un RJA attīstības sadarbības projekta ietvaros, sniedzot atbalstu partnervalstu jaunajiem līderiem.

OECD attiecības ar trešajām valstīm un organizācijām (ārējās attiecības)

Latvija aktīvi piedalījās OECD Globālo attiecību stratēģijas izstrādē, akcentējot tādus Latvijai svarīgus jautājumus kā sadarbība ar OECD Eirāzijas reģionu, kas ietver Austrumu partnerības un Centrālāzijas valstis, OECD sadarbības stiprināšana ar ANO, uz principiem balstīta OECD sadarbība ar Krievijas Federāciju tehniskā līmenī, caurskatāmības veicināšana sadarbībā ar valstīm ārpus OECD brīvprātīgo iemaksu kontekstā.

Tāpat svarīgs darbs norisinājās pie OECD stratēģiskā ietvara attiecībām ar Ķīnu izveides, kur Latvija uzsvēra sadarbības caurskatāmības un reputācijas riska novēršanas aspektus.

Latvija turpina izmantot OECD platformu, lai veicinātu attīstību Latvijai prioritārajos reģionos kā Centrālāzijas un Austrumu partnerības valstis:

- Latvija piedalās OECD Eirāzijas konkurētspējas reģionālās programmas darbā, nodrošinot pārstāvību programmas konsultatīvajā padomē.
- Turpinot iepriekšējos gados uzsākto praksi, Latvija 2020. gadā sniedza finansiālu ieguldījumu OECD un Ukrainas Saprašanās memoranda un Rīcības plāna īstenošanā, atbalstot Ukrainas decentralizācijas reformu īstenošanu. Projekta īstenošanā plānots piesaistīt Latvijas ekspertīzi. Latvijas eksperti piedalās arī citu donoru finansētos OECD projektos Eirāzijas valstu atbalstam, kā arī komiteju ietvaros īstenotos izvērtējumos, nododot Latvijas pieredzi.
- Latvijas interesēs ir strādāt pie tā, lai nākotnē tiktu veicināta strukturāla sadarbība ar Eirāzijas reģiona valstīm, tādejādi veicinot tālāku reģiona attīstību un tuvošanos OECD standartiem un labajai praksei.

Latvija aktīvi iestājas, lai OECD darbā tiktu ievērota kopējā pieeja, kas pamatojas OECD Padomes lēmumos par sadarbību ar Krievijas Federāciju (turpmāk – KF) tehniskā līmenī, izslēdzot sadarbību politiskā līmenī (sekojot Padomes lēmumiem 2014. gadā, reaģējot uz KF spertajiem soļiem Ukrainas krīzes kontekstā). Latvijas 2020. un 2021.gadā ierosinātie grozījumi vairāku komiteju globālo attiecību stratēģijās uzsver sadarbību ar KF tehniskā līmenī, kas sekmē OECD dalībvalstu interesēm atbilstošu un principiālu OECD ārējo attiecību veidošanu.

V OECD labākās prakses apmaiņa, rekomendācijas un to ieviešana Latvijā

Publiskā pārvaldība

- 2020. – 2021. gadā OECD Padomes Rekomendācija par valsts dienesta līderību un kapacitāti tika izmantota, gan izstrādājot “Publiskajā pārvaldē nodarbināto mācīšanās un attīstības plānu 2021.-2027. gadam”, gan īstenojot Augstākā līmeņa vadītāju attīstības programmu.
- 2020. gada 15. decembrī attālināti notika Publiskā sektora nodarbinātības un vadības darba grupas (PEM) sanāksme, kurā tika diskutēts par iecerēto aptauju un indikatoru izveidi, kā arī pārrunāts OECD PEM pētījums “*The Future of Work in the Public Service*”. Šajā pētījumā iezīmēta nākotnes valsts dienesta vīziju, kas ir balstīta 3 F- *forward-looking, flexible, fulfilling*, proti, valsts dienests, kurš ir ar skatu nākotnē, elastīgs un kurš sniedz ikvienam valsts dienestā nodarbinātajam gandarījumu un piepildījumu. Savukārt 2021. gada 3. jūnijā notika vebinārs “*The Future of (Remote?) Work in the Public Service*”, kura rezultātā tika publicēti ieteikumi, kā organizēt un plānot darbu valsts pārvaldē Covid-19 krīzes pārmaiņu laikā. PEM darbs ir bijis noderīgs, Valsts kancelejai izstrādājot vadlīnijas elastīgā darba organizācijai valsts pārvaldē: www.mk.gov.lv/lv/elastigais-darbs.

Regulatīvā politika

- Regulatīvās politikas komitejas *ad hoc* sesijas laikā 2021. gada jūlijā ir apstiprinātas *Recommendation for Agile Regulatory Governance to Harness Innovation*, kuras plānots apstiprināt OECD Ministru padomē oktobra sākumā.
- Labās prakses piemērus, rekomendācijas un principus Latvija izmanto Vienotā tiesību aktu portāla projekta ieviešanā. Iecerēts, ka portāls darbību uzsāks 2021. gada rudenī.
- Sagaidāms, ka Regulatīvās politikas komitejas darba ietvaros Latvija saņems vadlīnijas, metodiskos materiālus vai formalizētus principus attiecībā uz tiesību aktu *ex-post* novērtējumu, lai uzlabotu valsts pārvaldības lēmumu pieņemšanas procesu.

Daudzlīmeņu pārvaldība

Attiecībā uz daudzlīmeņu pārvaldību OECD eksperti ir ieteikuši Latvijai uzlabot politiku koordināciju un informācijas apriti starp pārvaldības līmeņiem un jomām, stiprināt iekšējā audita sistēmu, uzlabot pakalpojumu pieejamību visā valsts teritorijā, kā arī pašvaldību budžeta efektivitāti. Pārskata periodā, atsaucoties uz ieteikumiem, ir veikti šādi pasākumi:

- Atbilstoši Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā dotajam uzdevumam par administratīvo reģionu izveidi tika sagatavots un 10.12.2020. iesniegts izskatīšanai MK konceptuāls ziņojums “Par administratīvo reģionu izveidi”. Taču nav politiskā vienošanās par jēgpilno funkciju nodošanu administratīvajiem reģioniem. Reģionu darbības pilnveidošana tiek risināts pakāpeniski, t.sk. ir sagatavoti MK noteikumi "Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijām", izskatīti MK 22.06.2021. 2021. gada jūnijā VARAM sagatavoja prioritāro pasākumu “Atbalsts plānošanas reģioniem funkciju izpildei”, no 2022. gada paredzot ikgadēju finansējuma piesaisti reģioniem 624 000 EUR apmērā.

- Saeimā 2021. gada 22. aprīlī 1. lasījumā pieņemts likumprojekts “Pašvaldību likums”, kas citastarp paredz jaunus mehānismus pašvaldības darba caurskatāmības un tiesiskuma uzlabošanai. Tai skaitā likumprojektā kā obligāta prasība pašvaldībām ir iekšējās kontroles sistēmas izveidošana, bet no 2023. gada – iekšējā audita sistēmas izveidošana pārvaldības, risku vadības un kontroles novērtēšanai ar mērķi nodrošināt pašvaldības efektīvu darbību.
- VARAM īsteno administratīvi teritoriālo reformu, kuras mērķis ir izveidot ekonomiski attīstīties spējīgas administratīvās teritorijas ar vietējām pašvaldībām, lai pašvaldības spētu nodrošināt tām likumos noteikto autonomo funkciju izpildi salīdzināmā kvalitātē un pieejamībā, kā arī spētu sniegt iedzīvotājiem kvalitatīvus pakalpojumus par samērīgām izmaksām.
- Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2021. – 2027. gadam iekļauts uzdevums “Atbalsts reģionālajiem projektiem - reģionālo projektu programmas izveide”, kas, lai nodrošinātu atbalsta nepārtrauktību un reaģētu uz reģionāli specifiskiem izaicinājumiem, paredz nacionālā līmenī veidot reģionālo projektu programmu, piešķirot līdzekļus uzņēmējdarbības atbalsta projektiem, kā arī pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanai. Savukārt uzdevums “Pašvaldību finanšu sistēmas pilnveidošana”, lai nodrošinātu, ka pašvaldību finanšu izlīdzināšanas sistēmas ietvaros pašvaldībām piešķirtie līdzekļi tiktu izmantoti pašvaldības izaugsmes veicināšanai, nosaka, ka daļu no piešķirtā finansējuma pašvaldībām ir jāizlieto uzņēmējdarbības vai sniegto pakalpojumu efektivitātes veicināšanai.

Izglītība

- Valsts izglītības satura centrs (VISC) īsteno projektu “Kompetenču pieeja mācību saturā” (Skola2030), kura mērķis ir izstrādāt, aprobēt, pēctecīgi ieviest Latvijā tādu vispārējās izglītības saturu un pieeju mācīšanai vecumā no pirmsskolas gadiem līdz vidusskolai, kā rezultātā skolēni gūtu dzīvei mūsdienās nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes. Projekts pamatā ir tapis, ņemot vērā OECD pirmsiestāšanās rekomendācijas un analizējot Latvijas rezultātus OECD starptautiskajos izglītības pētījumos, kā arī sekojot līdzi OECD valstu diskusijām projektā “*Future of Education and Skills 2030*” par 21. gadsimta skolēnam nepieciešamo mācību saturu un mācīšanas pieejām.
- Ievērojot OECD rekomendācijas attiecībā uz izglītības kvalitātes uzraudzību, Izglītības un zinātnes ministrija turpina darbu pie Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveides, kur tiek attīstīta sistēmiska pieeja datu uzkrāšanai, identificēti izglītības kvalitāti raksturojoši rādītāji visos izglītības līmeņos un veidota to uzkrāšanas un publiskošanas metodika, kā arī sekmēta dažādu izglītības politikas veidošanā un īstenošanā iesaistīto dalībnieku izpratne par kvalitatīvas izglītības nozīmi sabiedrības un indivīda attīstībai un izglītības sistēmas attīstības nodrošināšanai.

Vide

Latvija ir saņēmusi virkni rekomendāciju no OECD ekspertiem attiecībā uz nepieciešamību uzlabot vides nodokļu efektivitāti, integrētāku piekrastes zonu pārvaldību, atkritumu apsaimniekošanu un pārstrādi, notekūdeņu un kanalizācijas sistēmu, kā arī vides statistiku un monitoringa sistēmu. Pārskata periodā, atsaucoties uz ieteikumiem, ir veikti šādi pasākumi:

- VARAM katru gadu veic dabas resursu nodokļa (turpmāk – DRN) efektivitātes izvērtējumu un pārskatīšanu. Saskaņā ar 2020. gadā pieņemtajiem grozījumiem Dabas resursu nodokļa likumā, no

2021. gada uzsākta pakāpeniska DRN likmes paaugstināšana par bīstamo un sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos.
- 2020. gada 16. aprīlī ir apstiprināts nacionālais “Gaisa piesārņojuma samazināšanas plāns 2020-2030 Latvijai”, kas ietver pasākumus emisijas samazināšanai, tai skaitā nodokļu politiku.
 - 2020. gadā ir precizēti jautājumi par vides trokšņa ievērtēšanu teritorijas attīstības plānošanā. 2021. gadā pabeigts informatīvais ziņojums Par vides trokšņa regulējumu, ar kuru ir noteikti pasākumi vides trokšņa kartēšanas un rīcību plānu izstrādes aktualizācijai, kā arī satiksmes un rūpniecisko avotu radītā vides trokšņa pārvaldības pilnveidošanai.
 - Latvija ir veiksmīgi realizējusi trīs jaunu pārstrādes rūpnīcu izbūvi bioloģiski noārdāmiem atkritumiem, kas uzsāks savu darbību 2021. gada laikā. Tas nozīmē, ka jau tuvākā laikā būs būtiska ietekme uz apglabājamo atkritumu apjoma samazinājumu.
 - 2021. gada 22. janvārī tika apstiprināts “Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. – 2028. gadam” (turpmāk – AAVP). AAVP paredz būtiskas investīcijas atkritumu apsaimniekošanas sektora efektīvai ekspluatācijai, īpaši paredzot investīciju nepieciešamību dalītās atkritumu vākšanas sistēmas pilnveidei (pieejamības un materiālu tvēruma paplašināšanai), atkritumu sagatavošanai atkārtotai izmantošanai, sagatavošanai pārstrādei un reģenerācijai, pārstrādes infrastruktūras pilnveidei un jaunas infrastruktūras izveidei un reģenerācijas infrastruktūras izveidei.
 - 2021. gada jūlijā stājas spēkā Atkritumu pārvaldījumu uzskaites sistēmas redakcija, kas paplašina noteikumu tvērumu, kā arī uzlabo jau esošo elektroniskā reģistrācijas un uzskaites sistēmu. Papildus tam, Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. – 2028. gadam iezīmē esošo atkritumu aprites un apsaimniekošanas uzskaites sistēmas optimizāciju un attīstību.
 - Ķīmisku vielu pārvaldībai tiks pievērsta lielāka uzmanība šobrīd izstrādes stadijā esošajām “Vides politikas pamatnostādņēm 2021. - 2027. gadam”.
 - Sagatavota jaunā ūdeņu monitoringa programma, ko ir paredzēts iekļaut Vides monitoringa programmā un apstiprināt kā Vides politikas pamatnostādņu 2021. - 2027.gadam pielikumu.
 - Liels apjoms nepieciešamo datu virszemes ūdeņu stāvokļa novērtēšanai ir iegūti valsts monitoringa programmas 2015. - 2020. gadam ietvaros, izmantojot gan valsts piešķirto finansējumu, gan īstenojot dažādus projektus nepieciešamo datu ieguvei, lai veiktu attiecīgus ūdeņu kvalitātes novērtējumus, kā arī kvalitātes kritēriju vērtēšanas metodiku pilnveidošanu.
 - Kopš 2020. gada jūnija līdz šim brīdim ar LIFE programmas atbalstu tiek veikts izvērtējums un datu vākšana par notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas pašreizējo situāciju un tālākās attīstības iespējām. Uz minētā izvērtējuma pamata tiks izstrādāta Nacionālā notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas stratēģija, kuru paredzēts iesniegt apstiprināšanai MK līdz 2022. gada 1. jūnijam.
 - 2020. gadā izstrādāts un ar VARAM ministra 20.11.2020. rīkojumu apstiprināts “Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāns 2021. - 2027. gadam” un “Ūdensapgādes investīciju plāns 2021. - 2027. gadam”. Plānos analizēti minēto pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo investīciju virzieni, noteiktas to prioritātes un aprakstīti dažādi iespējamie finansēšanas avoti. Ar Latvijas vides aizsardzības fonda finansējumu Latvijas universitāte 2020. - 2021. gadā īsteno pētījumu “Dzeramā ūdens kvalitātes novērtējums akās Latvijā”.
 - Piekrastes plānojuma⁹ ietvaros izstrādāta Piekrastes publiskās infrastruktūras tīkla attīstības principiālā shēma, kurā ietvertas 60 kompleksi attīstāmās vietas, ieteikumi to turpmākajai attīstībai, kā arī nozīmīgākie savienojumi starp tām. Piekrastes plānojums izstrādāts ciešā sadarbībā ar

⁹ Piekrastes plānojums ir pieejams Politikas plānošanas dokumentu datubāzē kā arī ģeoportālā “Ģeolatvija.lv”

piekrastes pašvaldībām. Plānojuma izstrādes laikā veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums un sagatavots vides pārskats. Lai novērtētu Valsts ilgtermiņa tematiskā plānojuma Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai īstenošanu, 2020. gadā MK iesniegts informatīvais ziņojums “Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai īstenošanas 2016. – 2019. gadā starpposma novērtējumu”. Ziņojumā secināts, ka piekrastes apmeklējumu skaits palielinās, līdz ar to, lai nodrošinātu veģetācijas saglabāšanos, ir nepieciešams pilnveidot publisko infrastruktūru apmeklētāju plūsmas regulēšanai.

- Piekrastes attīstības un jūras plānojumu izstrādei tika izveidotas divas darba grupas. Lai nodrošinātu integrētāku piekrastes un jūras plānojumu ieviešanu, 2021. gadā VARAM izveidos vienu apvienotu Baltijas jūras un piekrastes plānošanas koordinācijas grupu, kurā tiks iekļauti valsts institūciju, piekrastes pašvaldību un nevalstisko organizāciju pārstāvji.
- Jūras un piekrastes resursu izmantošanas un pārvaldības uzlabošanai VARAM 2019. - 2022. gadam īsteno starptautisku projektu “Sauszemes – jūras resursu sasaiste Zilās Izaugsmes sekmēšanai piekrastē” jeb “*Land -Sea-Act*”, kurā piedalās partneri no 6 Eiropas Savienības valstīm.¹⁰

Digitālā pārvaldība

OECD eksperti ir rekomendējuši Latvijai stiprināt saikni starp valsts attīstības un valdības rīcības plānošanu un izaicinājumiem, ar kuriem saskaras pašvaldības, lai izveidotu kopīgu digitalizācijas dienas kārtību; ilgtermiņā nodrošināt digitālās pārvaldības finanšu stabilitāti¹¹; īstenot metodisku datu vākšanas un pārzināšanas praksi valsts iestādēs; koordinēt IKT, klimata, vides un enerģētikas politiku izstrādi un īstenošanu, kā arī noteikt politikas mērķus IKT un videi ar izmērāmiem mērķiem; paaugstināt informētību un izpratni par digitālās drošības riska pārvaldību lēmumu pieņemēju līmenī un uzlabot sadarbību šo risku pārvaldībā. Pārskata periodā, atsaucoties uz ieteikumiem, ir veikti šādi pasākumi:

- 2020. gadā VARAM turpināja sadarbību ar Latvijas pašvaldību savienību (LPS) un Latvijas lielo pilsētu asociāciju (LLPA), nodrošinot aktīvu iesaisti IKT Eiropas Reģionālā attīstības fonda projektu vērtēšanā. LPS un LLPA ir snieguši atzinumus par 52 projektiem, kuru ietvaros veidojamās informācijas sistēmas mijiedarbojas ar procesiem pašvaldībās.
- Izveidots Valsts un pašvaldību vienotais klientu apkalpošanas centra (VPVKAC) tīkls 93 pašvaldībās, kur vienkopus var pieteikt gan valsts, gan pašvaldību pakalpojumus, t.sk., atbalsts e-pakalpojumu pieteikšanai, pieejama datoraprīkota klienta darba vieta, ar pilnvarojumu piesakāmi atsevišķi pieprasītākie e-pakalpojumi. Klientu apmierinātības monitoringā vērtējums par VPVKAC darbību ir 8 no 10 ballēm.
- 2020. gada 30. jūnijā MK saskaņoja informatīvo ziņojumu “Par valsts pārvaldes informācijas sistēmu arhitektūras reformu”, kas uzliek par pienākumu valsts institūcijām – valsts informācijas sistēmu pārziņiem izvērtēt valsts informācijas sistēmu dzīves cikla fāzes situāciju un plānot novecojušo un funkcionālās prasības neapmierinošo sistēmu pārbūvi vai attīstību.
- Plānots izstrādāt vadlīnijas atvērto datu publicētājiem.
- Saskaņā ar MK 2019. gada 20. augustā apstiprinātā Informatīvā ziņojuma “Latvijas atvērto datu stratēģija” rīcības plāna īstenošanas 1. punktu izstrādātas Vadlīnijas “atvērts pēc noklusējuma” principa ieviešanai (DOCX vai PDF formāts). Saskaņā ar stratēģijas rīcības plāna 2. punktu

¹⁰ Vairāk par projektu <https://projects.interreg-baltic.eu/projects/land-sea-act-170.html> un <https://land-sea.eu/>

¹¹ Šobrīd 90% valdības IKT projektus finansē par ES fondu līdzekļiem.

izstrādātas instrukcijas: Pievienošanās data.gov.lv; CSV formāta failu sagatavošana publicēšanai; Datu aprakstīšanas instrukcija.

- Īstenojot projekta „Nākamās paaudzes elektronisko sakaru tīklu attīstība lauku reģionos” 2. kārtu, tiks izvērtēta ‘uz pieprasījumu balstītas izpētes pieeja’, lai veicinātu platjoslas pakalpojumu ieviešanu un efektīvu izmantošanu visā valstī.
- Ieteikumi attiecībā uz digitālo infrastruktūru ņemti vērā, izstrādājot jauno Elektronisko sakaru nozares attīstības plānu 2021. - 2027. gadam. Tajā plānoti atsevišķi pasākumi administratīvo šķēršļu mazināšanai, t.sk. piekļuves jautājumu risināšanai, kā arī sadarbības uzlabošanai, t.sk. ļoti cieša sadarbība ar pašvaldībām, attīstot “pēdējo jūdzi”.
- Informatīvajā ziņojumā “Latvijas kiberdrošības stratēģija 2019. – 2022. gadam” ir ņemtas vērā OECD 2015. gada Rekomendācijas par digitālās drošības risku pārvaldību ekonomiskās un sociālās labklājības labā. 2021. gadā publicētajā OECD Izvērtējumā ir uzsvērts, ka “Latvija ir spērusi nozīmīgus soļus šīs Rekomendācijas īstenošanas virzienā, atzīstot digitālo drošību kā sabiedrības politikas jautājumu, kuram ir nepieciešama vadības kopēja pieeja”.
- Ievērojot OECD rekomendāciju izveidot vadību un uzlabot iesaistīto personu koordināciju politiku izstrādē un piemērošanā attiecībā uz bērnu aizsardzību tiešsaistē, Labklājības ministrija plāno veidot attiecīgās jomas politiku, iesaistot visas ieinteresētās puses politikas veidošanā un īstenošanā.

Finanses un nodokļi

- Finanšu ministrija OECD Fiskālo lietu komitejai ir iesniegusi vairākus ikgadējos pašvērtējuma ziņojumus un anketas par ieviestajiem pasākumiem (BEPS¹² 5, 6 un 14. aktivitātes). Šo pašvērtējumu rezultāti ir novērtēti kā atbilstoši OECD standartiem un nav saņemtas turpmākas rekomendācijas. Latvija ir saņēmusi arī citu valstu novērtējumus, kuros sniegts apstiprinājums atbilstībai standartiem un nav saņemti papildu priekšlikumi. Tāpat arī Latvija ir vērtējusi citu valstu atbilstību standartiem. Iesniegtas šādas pašnovērtējuma anketas:
 - o “Nodokļu konvencijas un saistītie jautājumi” – Nodokļu konvencijas darba grupas ietvaros iesniegta anketa par BEPS pasākumu plāna 6. aktivitāti (par Nodokļu konvenciju neatbilstošas izmantošanas novēršana);
 - o Forums par kaitīgām nodokļu praksēm (*FHTP*) ietvaros iesniegta anketa par BEPS pasākumu plāna 5. aktivitāti un speciālo nodokļu režīmu vērtējuma anketa (*Questionnaire for monitoring disadvantaged areas regimes*).
- Turpināts darbs pie OECD BEPS minimālā standarta 6. un 14. aktivitātes ieviešanas (izmantojot daudzpusējās konvencijas nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas novēršanas pasākumu ieviešanai attiecībā uz nodokļu konvencijām – MLI). Līdz šī gada 2021. gada 30. jūnijam Latvija ir kļuvusi par MLI līgumslēdzēju pusi ar 34 valstīm un ir veikta konsolidēto tekstu par MLI ietekmi uz esošajiem divpusējiem nodokļu līgumiem saskaņošana ar 14 valstīm.
- Latvija paplašinājusi divpusējo informācijas apmaiņas mehānismu tīklu, nodrošinot juridisko pamatu nodokļu informācijas apmaiņai (parakstīts un Saeimā 1. lasījumā apstiprināts nodokļu līgums ar Kosovu, sagatavots parakstīšanai nodokļu līgums ar Pakistānu).

¹² Nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas (*base erosion and profit shifting*) novēršanas pasākumi

- Aizpildīta un OECD iesniegta 2021. gada anketa par OECD Globālā foruma par caurskatāmību un informācijas apmaiņu nodokļu mērķiem rekomendāciju izpildi, koordinējot vairāku institūciju (TM, VID) ieguldījumu. Gandrīz visas 2015. gada rekomendācijas ir ieviestas un informācijas apmaiņas standarti sasniegti. Lai nodrošinātu informācijas apmaiņas tiešo nodokļu jomā atbilstību OECD Globālā foruma jaunākajam informācijas apmaiņas standartam, nosūtītas vēstules Ārlietu ministrijai par informācijas apmaiņas panta grozīšanu nodokļu konvencijās to tālākai nosūtīšanai 5 Latvijas nodokļu konvenciju partnervalstīm – Tadžikistāna, Turkmenistāna, Uzbekistāna, Kirgizstāna, Baltkrievija (atkarībā no politiskās situācijas), kā arī informāciju par alternatīvu, kad nodokļu konvenciju var negrozīt (ja konkrētā partnervalsts pievienojas OECD Daudzpusējai konvencijai). Turpmāk darbs jāiegulda, gatavojoties 2022. gada Latvijas vērtējumam.

Latvija ir izmantojusi OECD vadlīnijas, veidojot nodokļu rīcībpolitiku, piemēram par Konvenciju normu piemērošanu Covid-19 pandēmijas apstākļos, novērtējot nodokļu rezidences statusu vai pastāvīgās pārstāvniecības reģistrācijas nepieciešamību.

2019. gada OECD Ekonomikas pārskatā par Latviju valstij tika rekomendēts uzraudzīt iedzīvotāju ienākuma nodokļu reformas sekas, īpaši uz mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, kā arī palielināt esošos ieņēmumus, paaugstinot ar īpašumu un vidi saistītos nodokļus. Pārskata periodā, atsaucoties uz ieteikumiem, ir veikti šādi pasākumi:

- Lai samazinātu darbaspēka nodokļu slogu, tai skaitā mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, 2020. gadā tika paaugstināts maksimālais mēneša neapliekamais minimums no 230 līdz 300 EUR, kā arī no 440 līdz 500 EUR tika paaugstināts ienākumu sliekšnis, līdz kuram piemēro maksimālo mēneša neapliekamo minimumu. Tāpat 2020. gadā no 1100 uz 1200 EUR tika paaugstināts ienākumu sliekšnis, līdz kuram piemēro diferencēto neapliekamo minimumu, savukārt 2021. gadā šis sliekšnis tika paaugstināts līdz 1800 EUR. 2020.gadā no 230 uz 250 EUR tika paaugstināts atvieglojums par apgādībā esošu personu. Minētie pasākumi samazināja darba ņēmēju maksājāmā iedzīvotāja ienākuma nodokļa apmēru, palielinot viņu ienākumus.
- Darbaspēka nodokļu slogu ir ietekmējušas arī 2021. gadā veiktās izmaiņas valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likmē – tā tika samazināta par 1 procentpunktu. Par 0,5 procentpunktiem likme tika samazināta darba devējam (no 24,09% uz 23,59%) un par 0,5 procentpunktiem darba ņēmējam (no 11% uz 10,5%).
- Saskaņā ar valdības uzdevumu 2021. gadā Finanšu ministrija sadarbībā ar sociālajiem un sadarbības partneriem un Latvijas Banku turpina darbu pie tālāka darbaspēka nodokļu sloga mazināšanas.
- Lai pārnestu nodokļu slogu no darbaspēka uz citiem nodokļiem, 2018. un 2020.gadā ir veiktas sekojošas izmaiņas:
 - o paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes gandrīz visiem naftas produktiem, kurus izmanto kā motordegvielu;
 - o dīzeļdegvielai, ko izmanto lauksaimniecībā, ir noteikta samazinātā akcīzes nodokļa likme - 15 procentu apmērā no dīzeļdegvielas standarta likmes.

No 2021.gada:

- o iepriekš neregistrētam vieglajiem automobiļiem un kravas automobiļiem ar pilnu masu līdz 3500 kg oglekļa dioksīda emisijas ņem vērā atbilstoši pasaulē saskaņotai vieglo transportlīdzekļu testēšanas procedūrai (WLTP);

- paaugstinātas transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa likmes kravas automobiļiem ar pilnu masu virs 3500 kg, ņemot vērā to emisiju standartu;
- indeksētas uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likmes, vienlaikus nosakot jaunu likmi vieglajiem automobiļiem ar motora tilpumu virs 3000 cm³.
- No 2021. gada 1. februāri atceltas samazinātās akcīzes nodokļa likmes degvielām ar augstu biodegvielas saturu, nosakot tās vismaz minimālajā ES līmenī.
- Regulāri palielinātas dabas resursu nodokļa likmes par sadzīves un bīstamo atkritumu noglabāšanu poligonos.

Nodokļu administrēšana

Finanšu ministrija sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu (VID) piedalījās darba grupas par savstarpējo administratīvo palīdzību nodokļu jomā un Globālā foruma *Automatic Exchange of Information* (AEOI) darba grupas sanāksmēs, kuras darba kārtībā ir šādi jautājumi:

- Latvijas AEOI valsts ziņošanas standarta (*Country Reporting Standard (CRS)*) ieviešanas visaptveroša vērtēšana, kuras ietvaros tika sniegtas atbildes uz izvērtējumu anketām (*Peer Input Questionnaire ; Administrative Compliance Questionnaire*);
- AEOI CRS ieviešanas visaptverošās vērtēšanas ietvaros 2021. gada jūnijā OECD nosūtīja ziņojuma projektu *DRAFT Latvia AEOI Effectiveness Report* komentāru sniegšanai. Ziņojuma projektā Latvijas AEOI standarta ieviešanas efektivitāte praksē novērtēta ar vērtējumu “daļēji atbilstoša” (*Partially Compliant*), norādot, ka, lai gan Latvija ir ceļā uz efektīvu un savlaicīgu informācijas apmaiņu, pastāv būtiskas problēmas attiecībā uz to, lai nodrošinātu, ka ziņojošās finanšu iestādes pareizi veic pienācīgas pārbaudes un ziņošanas procedūras. 2021. gada jūlijā OECD tika sniegti rakstiski komentāri.
- Turpmākas ziņojumu apmaiņas nodrošināšanai 2021. gadā, veiktas izmaiņas CRS un *Country by Country (CbC) XML* shēmās.
- Latvija paplašinājusi informācijas apmaiņas tīklu, nodrošinot tiesiskās attiecības ar vairākām valstīm, kā arī lai izpildītu vairākas Latvijai sniegtās rekomendācijas, 2021. gada 29. jūnijā pieņemti Ministru kabineta noteikumi, kuros paredzēts pievienot partnervalstu sarakstam 7 valstis – Ekvadoru, Francijas Jaunkaledonijas teritoriju, Kazahstānu, Libēriju, Maroku, Omānu un Peru, lai VID saņemtu informāciju par Latvijas Republikas rezidentu finanšu līdzekļiem, kas tiek turēti šo valstu finanšu kontos.
- 2021. gada 21. jūnijā Latvija OECD Sekretariātam iesniegusi papildinātu CRS paziņojumu saistībā Daudzpusējo kompetento iestāžu vienošanos par automātisko informācijas apmaiņu par finanšu kontiem.
- Lai paplašināt automātiskās informācijas apmaiņas tvērumu attiecībā uz jauniem informācijas veidiem, kā arī, lai uzlabotu esošos informācijas apmaiņas standartus, turpināts darbs OECD darba grupās saistībā ar:
 - automātiskās informācijas apmaiņas par finanšu kontiem standarta uzlabošanu;
 - automātiskās informācijas apmaiņas par starptautisko uzņēmumu grupu ziņojumiem par katru valsti standarta uzlabošanu;
 - automātiskās informācijas ieviešanu attiecībā uz digitālo platformu rīcībā esošo informāciju par tirgotāju ienākumiem, kas gūti, izmantojot minētās platformas;
 - automātiskās informācijas apmaiņas ieviešanu attiecībā uz kripto aktīviem.

- Pamatojoties uz OECD/G20 6. darba grupas par daudznacionālo uzņēmumu peļņas aplikšanu ar nodokļiem vadlīnijām par Covid-19 pandēmijas ietekmi uz transfertcenu noteikšanu, izstrādāti metodiskie materiāli, kas nodokļu maksātājiem palīdzēs pareizi piemērot nesaistīto pušu principu Latvijā.
- Latvijas prioritārais uzdevums savstarpējo saskaņošanas procedūru (MAP) jomā ir OECD minimālā MAP standarta ieviešana. Uzdevuma īstenošanai:
 - o 2021. gada 25. martā tika aizstāvēts Latvijas MAP pārskata ziņojums otrajā stadijā, tādējādi noslēdzot Latvijas MAP prakses novērtējuma procesu;
 - o laika posmā no 2020. gada jūlija līdz 2021. gada jūlijam VID pārstāvji turpināja Latvijas MAP pārskata ziņojuma pirmās stadijas OECD izvirzīto rekomendāciju izpildi, un izstrādāja OECD MAP otrās stadijas pārskata ziņojumu, aprakstot līdz šim paveikto un turpmākos soļus, iesniedzot to OECD 2020. gada 12. maijā.
- Pēc OECD MAP otrās stadijas pārskata ziņojuma iesniegšanas VID turpināja pildīt OECD rekomendācijas:
 - o 2020. gada novembrī atjaunināja Latvijas MAP profilu OECD mājaslapā ar iestādes kontaktiem, informāciju par MAP un APA vienpusēju un divpusēju regulēšanu, informāciju par MAP korelāciju ar citiem vietējiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ar norādēm uz tiesību aktiem un vadlīnijām;
 - o organizē VID MAP iekšējo noteikumu izstrādi. Pašreiz MAP iekšējo noteikumu projekts tiek saskaņots ar iesaistītajām VID pārvaldēm;
 - o 2021.gada martā VID mājaslapā publicēja vadlīnijas par strīda jautājumu risināšanu savstarpējās saskaņošanas procedūrā ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis un vadlīnijas par uzņēmumu peļņas un kapitāla nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu un savstarpējās saskaņošanas procedūrām. 2021.gada martā VID mājaslapā publicēja vadlīniju versiju angļu valodā;
 - o VID 2020. gada maijā tika nodrošināti papildu cilvēku resursi MAP un APA lietu risināšanai.

Publisko iepirkumu uzraudzība

Iepirkumu uzraudzības birojs (IUB) savā darbā pats izmanto un arī iesaka iepirkuma veicējiem iepazīties ar OECD sagatavotajām rekomendācijām un ieteikumiem. Piemēram, OECD 2017. gada ziņojumu „*Good Practices and Strategies*”, kurā analizēta inovāciju iepirkumu situācija un tiek piedāvāts elastīgs pamats tā veicināšanai, IUB izmanto inovatīvā publiskā iepirkuma popularizēšanā. Savukārt ieteikumu izstrādē pasūtītājiem, sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un finansējuma saņēmējiem tirgus izpētes veikšanā IUB ņēma vērā OECD kopsavilkumu „*Market Analysis, Preliminary Market Consultations, and Prior Involvement of Candidates/Tenderers*”, kurā apkopotas noderīgas rekomendācijas tirgus izpētei.

Sociālā politika

Sociālās politikas jomā OECD eksperti ir rekomendējuši Latvijai mazināt ienākumu nevienlīdzību un sniegt atbalstu darba meklētājiem. Pārskata periodā, atsaucoties uz ieteikumiem, ir veikti šādi pasākumi:

Izmaiņu minimālo ienākumu sliekšņu apmēru ieviešanā OECD rekomendācijas un ekspertīze ir bijušas nozīmīgas, ieviešot mērķus un uzdevumus, kas noteikti Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2021. - 2027. gadam, Deklarācijā par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību un Valdības

rīcības plānā tās īstenošanai, kā arī Eiropas Savienības Padomes ieteikumos Latvijai 2020. un 2021. gadam, un izpildot Latvijas Republikas Satversmes tiesas spriedumus.

Lai mazinātu nabadzību un ienākumu nevienlīdzību, no 2021. gada 1. janvāra ir ieviesta minimālo ienākumu reforma, veicot minimālo ienākumu sliekšņu pārskatīšanu un adekvātuma palielināšanu. Likumdošanā minimālo ienākumu sliekšņu noteikšanā sociālās aizsardzības jomā atskaites punkts ir mājāsaimniecību rīcībā esošo ienākumu mediāna uz vienu ekvivalento patērētāju. Tas nozīmē, ka minimālo ienākumu sliekšņus no 2021. gada nosaka procentuālā apmērā no ienākumu mediānas. Zemākā iespējamā minimālo ienākumu sliekšņa vērtība ir noteikta 20% apmērā no pārskata gadā publicētās ienākumu mediānas, kas attiecīgi no 2021. gada 1. janvāra ir 109 EUR (aktuālākā mediānas vērtība ir par 2018. gada mājāsaimniecību ienākumiem – 544,41 EUR). Pabalstu un pensiju minimālie apmēri vai to sliekšņi noteikti, pamatojoties uz metodiski pamatotiem un sociālekonomiskai realitātei atbilstošiem kritērijiem, t.i., procentuālā apmērā no mājāsaimniecību rīcībā esošās ienākumu mediānas uz vienu ekvivalento patērētāju, kuras aprēķinā izmantota OECD izmantotā ekvivalences skala 1; 0,7; 0,7. Reformas rezultātā ir būtiski palielināti vairāki minimālo ienākumu sliekšņi gan pašvaldību sociālās palīdzības nodrošināšanai, gan arī valsts noteiktiem pabalstiem un pensijām:

- Paaugstināts GMI līmenis no 64 EUR uz 109 EUR pirmajai vai vienīgajai personai mājāsaimniecībā (20% no ienākumu mediānas) un 76 EUR katrai nākamajai personai mājāsaimniecībā (koeficients 0,7 no pirmās personas).
- Paaugstināts trūcīgas mājāsaimniecības ienākumu sliekšnis, nosakot to 50% no ienākumu mediānas. Tā rezultātā trūcīgas mājāsaimniecības ienākumu sliekšnis ir 272 EUR pirmajai vai vienīgajai personai mājāsaimniecībā un 190 EUR katrai nākamajai personai mājāsaimniecībā.
- Maznodrošinātas mājāsaimniecības ienākumu sliekšnim noteikts tā maksimālais apmērs 80% apmērā no ienākumu mediānas, kā arī palielināts ienākumu sliekšnis, atbilstoši kuram mājāsaimniecība atzīstama par maznodrošinātu. Tā rezultātā maksimālais maznodrošinātās mājāsaimniecības ienākumu sliekšnis ir 436 EUR pirmajai vai vienīgajai personai mājāsaimniecībā un 305 EUR katrai nākamajai personai mājāsaimniecībā.
- Noteikts vienots tiesiskais regulējums mājokļa pabalsta nodrošināšanai, nosakot konkrētas ar mājokli saistītas izdevumu pozīcijas un to minimālās normas, kuras tiks izmantotas mājokļa pabalsta apmēra aprēķināšanai, kas stājas spēkā 2021. gada 1. jūlijā.
- Paaugstināts minimālās vecuma pensijas apmērs – minimālā vecuma pensijas aprēķina bāze noteikta 136 EUR apmērā (25% no ienākumu mediānas) 80 EUR vietā, bet personām ar invaliditāti kopš bērnības 163 EUR (30% no ienākumu mediānas) 122,69 EUR vietā. Minimālo vecuma pensiju par katru apdrošināšanas stāža gadu nosaka, piemērojot vecuma pensijas aprēķina bāzei koeficientu – 1,1 un par katru nākamo gadu, kas pārsniedz vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo apdrošināšanas stāžu, apmēru palielinot par diviem procentiem no minimālās vecuma pensijas aprēķina bāzes;
- Paaugstināts minimālās invaliditātes pensijas apmērs. III grupas invaliditātes pensijas apmērs noteikts invaliditātes pensijas aprēķina bāzes līmenī, kas ir 136 EUR (25% no ienākumu mediānas), bet personām ar invaliditāti kopš bērnības – 162 EUR (30% no ienākumu mediānas). Savukārt I un II grupas invaliditātes pensijas apmērs nedrīkst būt mazāks par attiecīgo invaliditātes pensijas aprēķina bāzi, kurai piemērots koeficients 1,6 – I grupas invaliditātes gadījumā un koeficients 1,4 – II grupas invaliditātes gadījumā.

- Palielinot minimālo invaliditātes pensiju apmērus, paaugstinājās pabalstu pārdzīvojušajam laulātajam apmēri, kā arī apbedīšanas pabalstu apmēri invaliditātes pensijas saņēmēja nāves gadījumā.
- Palielināts atbalsts bērniem apgādnieka zaudējuma gadījumā gan minimālās apgādnieka zaudējuma pensijas saņēmējiem, gan valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmējiem - bērni līdz sešu gadu vecumam (ieskaitot) saņems 136 EUR (25% no ienākumu mediānas), tostarp arī bērni ar invaliditāti līdz sešu gadu vecumam (ieskaitot), savukārt bērni no septiņu gadu vecuma apgādnieka zaudējuma gadījumā saņems 163 EUR (30% no ienākumu mediānas).
- Paaugstināts valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērs senioriem un cilvēkiem ar invaliditāti. Izmaiņas attiecas uz vidēji 20 tūkst. personām mēnesī.
- Ievērojot OECD rekomendācijas, ir pilnveidoti aktīvās darba tirgus politikas pasākumi, veicot izmaiņas to īstenošanas kritērijos, kā arī veicināta sadarbība starp darba tirgus institūcijām, pašvaldību sociālajiem dienestiem, nevalstisko sektoru un sociālajiem partneriem. NVA ir paplašinājusi sadarbību ar Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centriem, pašvaldībām, izglītības iestādēm un nevalstiskajām organizācijām.

Konkurences politika

OECD eksperti ir rekomendējuši stiprināt konkurences iestādes kapacitāti un autonomijas, tajā skaitā Konkurences padomei (turpmāk – KP) nodrošinot pietiekamu finansējumu kvalificētu speciālistu noalgošanai.

2020. gadā piešķirts papildu budžeta finansējums iestādei 2021. – 2023. gada periodam KP finansiālās un izmeklēšanas kapacitātes stiprināšanai, kas tiek sniegta ECN+ direktīvas, kas jāpārņem nacionālajos normatīvajos aktos, ietvarā un saskaņā ar augstāk minēto OECD rekomendācijas mērķi par finansējuma pieejamību kvalificētiem speciālistiem.

Kopumā sadarbība OECD sekmējusi konkurences likumdošanas un praktiskas piemērošanas (arī tiesu prakses) veidošanu, izpratni par konkurences veicināšanu publisko personu uzraudzības jomā, Ekonomikas ministrijas padotībā esošās KP funkcionālās, institucionālās un finansiālās neatkarības stiprināšanu.

Tieslietas

Balstoties uz OECD ieteikumiem un to detalizētu izvērtējumu pētījumā “Tiesiskums komercdarbībai un iekļaujošai izaugsmei Latvijā”, 2021. gada 31. martā izveidota Ekonomisko lietu tiesa. Tās galvenais uzdevums ir kvalitatīva, ātra sarežģītu komercstrīdu, ekonomisko un finanšu noziegumu, korupcijas un naudas atmazgāšanas lietu izskatīšana.

Specializācijas mērķis ir uzlabot juridisko jautājumu risināšanas efektivitāti, uzlabot tiesu lēmumu pieņemšanas vienveidību, paredzamību un kvalitāti, un plašākā nozīmē uzlabot uzņēmējdarbības un ieguldījumu vidi.

Tūrisms

2021. gada OECD Ministru padomes laikā tika apstiprināta OECD iniciatīva par vadlīnijām drošas starptautiskas mobilitātes nodrošināšanai Covid-19 pandēmijas apstākļos, kuru sagatavošanā līdztekus OECD un citu valstu pārstāvjiem piedalījās arī Latvijas eksperti.

Vienotu globālā mēroga principu pieejamība ir svarīgs priekšnosacījums valstu robežu atvēršanai starptautiskajam tūrismam.

Statistika

- Sekojot OECD iestāšanās laikā izteiktajām rekomendācijām, Latvija turpina attīstības darbus dažādās statistikas jomās, lai tiktos uz modernizētu metožu pielietojumu oficiālās statistikas sagatavošanā salīdzināmības nodrošināšanai starp OECD dalībvalstīm. Centrālā statistikas pārvalde (turpmāk – Pārvalde) turpina metodoloģiskās izpētes un kvalitātes pārbaudes darbus ikgadējo piedāvājuma-izlietojuma tabulu sagatavošanai iepriekšējā gada cenās vienlaicīgi ar faktisko cenu novērtējumu. Pārvalde arī turpinās izvērtēt iespējas datu sagatavošanai par nostrādātajām stundām sīkākā detalizācijā, nekā to nosaka nacionālo kontu datu nosūtīšanas programma atbilstoši Eiropas kontu sistēmas prasībām.
- Izvērtējot OECD darba un attīstības virzienus atsevišķu statistikas jomu datu pieejamības veicināšanā, Pārvalde modernizē tūrisma statistiku OECD tūrisma statistikas attīstības un sadarbības ekonomikas novērtēšanas virzienā, piemēram, īstenojot aktivitātes, lai oficiālajā statistikā par naktsmītnēm iekļautu arī naktsmītņu piedāvājumus digitālajās platformās, tā ietvaros izmantojot automatizētu datu ieguves metodi (*web scraping*) par viesu dzīvokļu pieejamību digitālajā platformā ar nolūku izveidot novērtējumu. Eiropas Komisijas (Eurostat) modernizācijas projekta par noslogojumu īslaicīgās uzturēšanās mītnēs, kas rezervētas četrās lielākajās starptautiskajās rezervēšanas platformās, ietvaros iegūtos datus par 2019. gadā viesu pavadītajām naktīm īslaicīgas uzturēšanās mītnēs Pārvalde plāno publicēt š.g. jūlijā.
- Sekojot OECD iestāšanās sarunās izskanējušam ieteikumam tikties uz centralizētu datu izplatīšanas praksi, Latvijā ir izveidots Oficiālās statistikas portāls. Tajā publicē visu statistikas iestāžu oficiālo statistiku, metadatus un oficiālās statistikas publicēšanas kalendāru, un tā darbību tehniski un organizatoriski nodrošina Pārvalde.

Līdz ar Oficiālās statistikas portāla izveidošanu Pārvalde tiecas nodrošināt vienas pieturas punktu datu iegūšanai sabiedrības informēšanai un oficiālās statistikas izmantošanas lēmumu pieņemšanā veicināšanai, kā arī nodrošinot lietotājiem ērtu oficiālās statistikas atkalizmantošanu, mašīnlasišanas iespējas un veicinot zinātnisko pētījumu veikšanu un pētījumu rezultātu izmantošanu. Oficiālās statistikas portālā pieejamās interaktīvās datu vizualizācijas, tematiskās kartes, metadati un lietotājam draudzīgs meklēšanas rīks ir nozīmīgākie tā aspekti datu lietotāju vajadzību apmierināšanai.

Patērētāju tiesību aizsardzība

Lai veicinātu patērētāju tiesību aizsardzību tiešsaistes darījumos, patērētāju tiesības uzraugošās iestādes savā darbā izmanto OECD izstrādātās e-komercijas vadlīnijas. OECD sniegts rakstisks skaidrojums par e-komercijas vadlīniju praktisko piemērošanu Latvijā.

Lauksaimniecība

Latvijas dalība OECD Zāļaugu un pākšaugu sēkļu shēma un Stiebrzāļu un tauriņziežu sēkļu shēmā ir veicinājusi sēkļu konkurētspējas paaugstināšanos starptautiskajā tirgū, tādējādi sekmējot Latvijā ražotu un saskaņā ar OECD sēkļu shēmām sertificētu sēkļu eksportu uz valstīm, kas nav ES dalībvalstis. Latvijā selekcionētās šķirnes, kuras ir iekļautas Latvijas augu šķirņu katalogā un kuru sēklas Latvijā sertificē tiek iekļautas kopējā OECD šķirņu sarakstā, tādējādi radot iespēju citu valstu sēkļu ražotājiem un tirgotājiem iegūt informāciju par Latvijā selekcionētajām šķirnēm.

Latvijas Labības un Lopbarības augu sēklaudzēšanas un sēkļu tirdzniecības noteikumos noteiktās šķirnes identitātes un šķirnes tīrības prasības balstās uz OECD sēkļu shēmās noteiktajām prasībām.

Korporatīvā pārvaldība

Viens no galvenajiem OECD juridiskajiem instrumentiem, par kuru atbild OECD Korporatīvās pārvaldības komiteja, ir G20/OECD Korporatīvās pārvaldības principi. Balstoties uz minētajiem principiem, Latvija ir izstrādājusi jaunu Latvijas Korporatīvās pārvaldības kodeksu, kas ir piemērojams ikvienam uzņēmumam Latvijā, kurš savā darbībā vēlas ieviest labas pārvaldības principus.

Korupcijas apkarošana – Konvencijas par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos 3. fāzes novērtējuma ziņojums

2013. gada 3. oktobrī Latvija kļuva par pilntiesīgu (*Working Group on Bribery*, turpmāk – WGB) dalībvalsti un tika uzaicināta pievienoties OECD 1997. gada 21. novembra Konvencijai par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos (*Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions*, turpmāk – Konvencija). Vienlaikus ar iestāšanos WGB Latvija apņēmas ratificēt Konvenciju. Konvencija tika pieņemta un apstiprināta ar likumu „Par Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Konvenciju par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos” 2014. gada 21. martā, bet spēkā tā stājās 2014. gada 30. maijā. Pievienošanās WGB un Konvencijai bija nozīmīgs priekšnoteikums, lai Latvija iestātos OECD. Saskaņā ar OECD Padomes Rezolūciju par sadarbību starp OECD struktūrām (C(2012)100/FINAL) (*OECD Council Resolution on Partnerships in OECD Bodies*) WGB un Konvencijas dalībvalstij, kas nav OECD dalībvalsts, ir jāpiedalās 1. un 2. fāzes novērtējumos.

Dalība WGB paredz konstantu tās dalībvalstu savstarpējo novērtēšanu, kuras ietvaros tiek vērtēta tiesību aktu un to praktiskās izpildes efektivitāte un atbilstība konvencijas prasībām.

2019. gada oktobra WGB plenārsēdē tika pieņemts Latvijas 3. fāzes novērtējuma ziņojums, kura ietvaros Latvijai tika izteiktas 44 rekomendācijas, kuras paredz praktiskus pasākumus, kas vērsti uz efektīvāku ārvalstu amatpersonu kukuļošanas un ar to saistītas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas atklāšanu, izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības, nosakot efektīvus, samērīgus un atturošus sodus. Atbilstoši minētajā plenārsēdē pieņemtajam WGB lēmumam Latvijai ir jāiesniedz divu gadu rakstiskais ziņojums par visu izteikto rekomendāciju izpildi, kā arī par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas lietu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu, kas tiks izskatīts 2021. gada oktobra plenārsēdē. Tieslietu ministrija sadarbībā ar kompetentajām iestādēm sagatavoja minēto ziņojumu un iesniedza to WGB sekretariātam š.g. 21. jūnijā.

Ievērojot novērtējuma ziņojuma rekomendācijas attiecībā uz publiskajiem iepirkumiem un sabiedrisko labumu, Finanšu ministrija ir izstrādājusi likumprojektu “Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” (No.851/Lp13), kas 2021. gada 11. februārī ir izskatīts Sacimā pirmajā lasījumā. Ierosināto grozījumu mērķis ir dot iespēju līgumslēdzējām iestādēm daudz vairāk izmantot iespējas, ko sniedz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014.gada 26.februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK un izslēgt no dalības publiskā iepirkuma procedūrā uzņēmējus, kuri var izrādīties negodīgi un neuzticami, tas ir, kuru reputācija ir pamatoti apšaubāma.

Pildot novērtējuma ziņojumā iekļautās rekomendācijas, tika stiprināta Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja un Valsts policijas rīcība koordinācijā un sadarbībā ārvalstu amatpersonu kukuļošanas un ar to saistītās noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas (NILL) izmeklēšanās, tika nodrošināti Valsts policijas resursi un zināšanas efektīvai finanšu noziegumu izmeklēšanai, tostarp ar ārvalstu amatpersonu kukuļošanu saistītās NILL izmeklēšanas lietās, kā arī veicināta un atvieglota informācijas apmaiņa starp Finanšu izlūkošanas dienestu un Valsts policiju.

Ievērojot 2. un 3. fāzes Latvijas novērtējuma ziņojumā norādīto, ka Latvijas normatīvajā regulējumā nav noteikts vispārējs pienākums valsts amatpersonām ziņot tiesībsargājošām iestādēm par aizdomām par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos, kas radušās, veicot savus dienesta pienākumus, KNAB izstrādāja likumprojektu “Grozījumi likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”” (Nr.150/Lp13), kurā, cita starpā, rekomendācijas ieviešanai tika noteikts vispārējs pienākums valsts amatpersonām ziņot KNAB vai ģenerālprokuroram visos tajos gadījumos, kad minēto personu rīcībā ir nonākusi informācija par iespējamiem korupcijas gadījumiem. Grozījumi stājās spēkā 2021. gada 3. februārī.

OECD/G20

Nodokļu uzlikšana digitālajai ekonomikai un uzņēmuma ienākuma nodokļa reforma

Saistībā ar jautājumu par nodokļu uzlikšanu digitālajai ekonomikai pārskata periodā noritēja aktīvs darbs Fiskālo lietu komitejas tiešo nodokļu darba grupās – “Agresīva nodokļu plānošana” (WP 11), “Nodokļu konvencijas un saistītie jautājumi” (WP 1), “Strīdu risināšanas forums”, “Digitālās ekonomikas darba grupa”, “Daudznacionālo uzņēmumu aplikšana ar nodokļiem”.

- Viens no nozīmīgākajiem darbiem minēto darba grupu ietvaros, bija pie nodokļu uzlikšanas digitālajai ekonomikai risinājumu pamata elementiem (Pīlārs I un II). Pīlārs I paredz pārskatīt noteikumus attiecībā uz to, kur maksājami nodokļi un kāda peļņas daļa ir attiecināma uz attiecīgo jurisdikciju, kas risinātu digitalizācijas radītos nodokļu uzlikšanas problēmjautājumus. Savukārt, Pīlārs II paredz minimālās uzņēmumu ienākuma nodokļa (turpmāk - UIN) likmes noteikšanu un ieviešanu.
- Tika sagatavota Latvijas pozīcija par nostāju OECD Iekļaujošajā platformā attiecībā uz nodokļu uzlikšanas digitālajai ekonomikai risinājumu pamata elementiem. Ministru kabinets to apstiprināja 2021. gada 22. jūnijā. Savukārt, 2021. gada 1. jūlijā notika OECD Iekļaujošās platformas sanāksme, kurā vienojās par starptautisko uzņēmumu nodokļu noteikumu pamata elementiem.
 - o Vienošanās paredz, ka Pīlārs I attieksies uz lielākajiem un pelnošākajiem uzņēmumiem. Jaunās normas tiks piemērotas tikai pašām lielākajām (bruto apgrozījums virs 20 mljrd. EUR) un pelnošākajām daudznacionālo uzņēmumu grupām (peļņas procents 10% (peļņa pirms nodokļiem/ieņēmumi). Šādas uzņēmumu grupas peļņas daļa (20% - 30% virs minētajiem 10%) tiks attiecināta uz attiecīgo jurisdikciju, ja apgrozījums šajā jurisdikcijā būs vismaz 1 miljons EUR.
 - o Savukārt, Pīlārs II attieksies uz uzņēmumu grupām, kuru apgrozījums sasniedz vai pārsniedz 750 miljonu EUR. Minimālā efektīvā nodokļa likme būs ne mazāka kā 15%. Ja tvērumā ietilpstošo uzņēmumu grupu dalībnieki to rezidences valstī tiek aplikti ar uzņēmumu ienākuma (vai tam pielīdzinātu) nodokli ar efektīvo likmi, kas ir zemākā kā minimālā efektīvā UIN likme, starpība būs jāpiemaksā. Noteikumi nosaka arī virkni izņēmumu, lai teorētiski neattiecinātu papildu nodokļa maksāšanu uz uzņēmumiem, kas veic aktīvu uzņēmējdarbību ar nozīmīgu aktīvu un cilvēkresursu iesaisti.

Darba grupu ietvaros Latvija ir aizstāvējusi tās būtiskākās intereses, kā piemēram, risinājuma rašana atliktā nodokļa UIN režīma valstīm, skaidrojot esošo UIN sistēmu, nodrošinot dubultās nodokļu neaplikšanas principu un netraucētu investīciju plūsmu Latvijā.

VI Latvijas ekspertu iesaiste OECD darbā

Darba tirgus un sociālā politika

- Labklājības ministrijas Darba tirgus politikas departamenta direktora vietniece Ilze Zvīdriņa 2018. gada oktobrī tika ievēlēta Nodarbinātības, darba un sociālo lietu komitejas birojā un kopš 2019. gada 1. janvāra aktīvi iesaistās komitejas darba organizēšanā un biroja viedokļa formulēšanā.
- Labklājības ministrijas pārstāvji piedalījās Nodarbinātības, darba un sociālo lietu komitejas, kā arī Nodarbinātības darba grupas, Migrācijas darba grupas un Sociālās politikas darba grupas sanāksmēm, sniedzot informāciju par aktuālākajām reformām un īstenotajiem projektiem, t.sk. minimālā ienākuma reforma, mājokļu politikas jomas reformas.

Izglītība

- Sadarbībā ar Izglītības pētījumu un inovācijas centra (CERI) ekspertiem tika sagatavots Latvijas izglītojošās TV projekta “Tava klase” apraksts, kas tika publicēts OECD datu bāzē “*Lessons on TV in Latvia: A collaborative effort*” tādejādi dokumentējot Latvijas pieredzi attālināto mācību nodrošināšanā laikā, kad skolu darbība klātienē bija pilnībā apturēta. Par Viediem datiem un digitālām tehnoloģiju izmantošanu izglītībā - Latvijas prezentācija par izglītības sistēmas digitalizāciju tīmekļseminārā 2020. g. 14. oktobrī un par Latvijas pieredzi Covid-19 krīzes pārvarēšanā izglītībā un izglītības TV projektu “Tava klase” 2020.gada 5.novembrī notika OECD tīmekļseminārs “*Lessons For Education from Latvia: Developing a remote learning infrastructure during coronavirus*”, kurā Latviju pārstāvēja Izglītības ministrijas valsts sekretārs J. Volberts.
- 2020. gada 6. novembrī 7. OECD Prasmju stratēģijas tīmekļseminārā Izglītības ministrijas eksperte J. Muhina prezentēja par projektu “Pumpurs”, kuru īsteno Izglītības kvalitātes valsts dienests.
- 2021. gada 4. martā CERI tīmekļseminārā “*21st Century Children*” piedalījās Latvijas Drošāka interneta centrs ar prezentāciju par iniciatīvām bērnu digitālās pratības veicināšanai un bērnu drošībai internetā.
- 2021. gada 17. - 18. maijā Izglītības un prasmju direktorāta projekta “*Above and Beyond: Transitions in Secondary Education 3*” neformālo konsultāciju sesijā par vispārējās vidējās, vidējās profesionālās, augstākās un pieaugušo izglītības aspektiem direktora vietniece politikas ieviešanas un monitoringa jomā D. Laipniece sniedza prezentāciju par absolventu darba gaitu monitoringa sistēmu Latvijā.

Zinātne

2021. gada pavasarī Latvija piedalījās Tehnoloģiju un inovāciju (TIP) darba grupas virtuālajās sanāksmēs. Sadarbībā ar SIA “Latvijas Mobilais Telefons” tiek gatavots Latvijas aplikācijas “Apturi Covid” *case study* iekļaušanai TIP projektā par tehnoloģiju kopradīšanas iniciatīvām pandēmijas laikā.

Vide

- VARAM valsts sekretāra vietniece A. Ozola vadīja Vides snieguma darba grupas (*Working Party on Environmental Performance*, turpmāk – WPEP) sanāksmes 2020. gada 8.-10. decembrī un 2021. gada 30. jūnijā līdz 1.jūlijam.
- 2020. gadā Latvija (VARAM) līdzfinansēja un iesaistījās kā novērtētājs Lietuvas Vides snieguma pārskata sagatavošanā, zaļās izaugsmes jomā. Lietuvas vides pārskata ziņojums un OECD rekomendācijas tika izskatītas un apstiprinātas WPEP 2021. gada 30. jūnija sanāksmē. Tas ir veicinājis Latvijas atpazīstamību un lomas pieaugumu WPEP darbā
- VARAM pārstāve J. Dipāne, Dr. chem., ir ievēlēta Ķīmikāliju un biotehnoloģiju komitejas biroja sastāvā.
- VARAM eksperti ir piedalījušies diskusijās par OECD augsta profila projektu “Klimata un ekonomiskās noturības veidošana virzībā uz zema oglekļa ekonomiku” saistībā ar tā saturu, ieviešanas ietvaru un finansējumu.

Reģionālā attīstība

- VARAM eksperti ir piedalījušies OECD Reģionālās attīstības politikas komitejā un Vietējās ekonomikas un nodarbinātības attīstības programmā (LEED), kas sniedz iespējas apmainīties ar labo praksi tādās jomās kā ekonomiskās izaugsmes veicināšana reģionos, t.sk. inovatīvi pārvaldes risinājumi, atbalsta instrumenti ekonomikas veicināšanai reģionālajā un vietējā līmenī, prasmju attīstīšanai, kapacitātes celšana vietējo pašvaldību un reģionu speciālistiem ilgtspējīgas teritoriju attīstības plānošanā un īstenošanā, kā arī teritoriju attīstības analīze, monitorings, datu pieejamība.
- Vairāki OECD LEED skatāmie jautājumi ir ārpus VARAM kompetences (nodarbinātības, sociālās iekļaušanās, izglītības u.c.), līdz ar to tiek nodrošināta viedokļu apmaiņa ar nozaru ministrijām (EM, LM, IZM, KM u.c.). Tāpat nepieciešamības gadījumā tiek apzināta pašvaldību pieredze (piem., par rīcību saistībā ar Covid-19 ietekmes mazināšanu), vai tiek izplatīta pašvaldībām attiecīgā informācija (piem., dalība pasākumos).

Tieslietas

- Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietniece Laila Medina kopš 2018. gada darbojas WGB Vadības grupā (*WGB Management Group*), kā arī ir piedalījusies Augsta līmeņa grupas vizītēs (*High level mission*) Argentīnā un Zviedrijā, kuru mērķis ir veicināt, lai WGB dalībvalstis pilnvērtīgi izpilda WGB rekomendācijas.
- Pārskata periodā Latvijas pārstāvji turpināja piedalīties citu WGB dalībvalstu novērtējumos. Tieslietu ministrijas un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja pārstāvji vērtēja Kostarikas 2. fāzes novērtējumā izteikto rekomendāciju izpildi. Kostarikas 2. fāzes divu gadu rakstiskais ziņojums par rekomendāciju izpildi tika izskatīts WGB š.g. marta plenārsēdē. Savukārt pārstāvji no Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja un Ģenerālprokuratūras pārskata periodā piedalījās Slovēnijas 4. fāzes novērtējumā kā galvenie vērtētāji kopā ar kolēģiem no Luksemburgas. Slovēnijas 4. fāzes novērtējuma ziņojums tika izskatīts š.g. marta WGB plenārsēdē.

Finanšu politika

Finanšu tirgus komitejā aktuālākais jautājums ir par pandēmijas ietekmi uz finanšu sektoru. Tika apspriesta dalībvalstu pieredze Covid-19 atbalsta pasākumu īstenošanā, Latvijas skatījums un pieredze, iesaistoties

AS "Attīstības finanšu institūcija Altum". OECD koncentrējas uz izeju no pandēmijas atbalsta pasākumiem un ekonomikas atjaunošanu. Latvija prezentēja materiālu sadarbībā ar AS "Attīstības finanšu institūcija Altum" izveidoto Lielo uzņēmumu atbalsta fondu, kas sniedz atbalstu uzņēmumu investīcijām kapitālā un sadarbībā ar lielākiem investoriem sniedz iespēju iegādāties parādu vērtspapīrus, un OECD to novērtēja atzinīgi. Ir mainījusies Finanšu tirgus komitejas darba kārtība, liekot lielāku akcentu uz zaļajām finansēm un klimata investīciju finansēšanu. OECD tiek veidots projekts par zaļā finansējuma investīcijām. Turpmāk Finanšu tirgus komitejas sanāksmes tiek plānotas četras reizes gadā.

Ekonomika

- Latvijas eksperti piedalās Ekonomikas attīstības un pārskatu analīzes komitejā citu OECD valstu vērtējumu sagatavošanā. Tas veicina trīspusēju starptautisku sadarbību starp Latviju, OECD un attiecīgo OECD valsti. Tā piemēram, periodā no 2020. gada jūlija līdz 2021. gada jūlijam Latvijas eksperti sagatavoja vērtējumu un prezentēja to attiecīgajās OECD Ekonomikas attīstības un pārskatu analīzes komitejas sanāksmēs par Apvienoto Karalisti, Poliju, Lietuvu, Somiju, Vāciju, Ķīnu, Eiropas Savienību un Eirozonu, Zviedriju un Ungāriju. 2021. gada otrajā pusgadā plānots sagatavot Latvijas vērtējumu arī par Franciju.
- Ekonomikas ministrijas pārstāvji regulāri piedalījās OECD Rūpniecības, inovācijas un uzņēmējdarbības komitejas un Mazo un vidējo uzņēmēju un uzņēmējdarbības darba grupas rīkotajās sanāksmēs, sniedzot informāciju par Latvijas atbalstu uzņēmējiem Covid-19 krīzes pārvarēšanai un nodrošinot informācijas apkopošanu un iesniegšanu OECD dažādu izpētes projektu realizēšanai un pārskatu publicēšanai, piem., par finansējuma pieejamību mazajiem un vidējiem uzņēmējiem.
- Ekonomikas ministrijas pārstāvji regulāri piedalījās OECD Tūrisma komitejas rīkotajās sanāksmēs, sniedzot informāciju par Latvijas stratēģiju Covid-19 krīzes pārvarēšanai un nodrošinot informācijas apkopošanu un iesniegšanu OECD dažādu izpētes projektu realizēšanai OECD Tūrisma komitejas darba programmas ietvaros.

Konkurences politika

- Konkurences padomes eksperti 2020. gada decembra OECD Konkurences komitejas un tās darba grupu attālinātajās sesijās un OECD Pasaules Konkurences forumā sniedza trīs rakstveida kontribūcijas trīs dažādās OECD attālinātajās video sesijās/konferencēs:
 - o par ekonomiskās analīzes nozīmi uzņēmumu apvienošanās lietās;
 - o par jauniem konkurences izaicinājumiem, kas identificēti tirgu uzraudzību ietvaros;
 - o par Korporatīvās konkurences tiesību ievērošanas programmas izmantošanu Latvijā un tās ietekmi uz konkurences kultūras veicināšanu uzņēmēju vidū.
- Konkurences padomes eksperti līdzdarbojās trīs OECD rekomendāciju projektu izvērtēšanā:
 - o rekomendāciju projekts par procesuālo taisnīgumu un caurspīdīgumu (*Procedural fairness and transparency*) - tika sniegti ieteikumi precizēšanai. 2020. gada decembrī tika izskatīti un daļēji atbalstīti Konkurences padomes priekšlikumi precizējumiem rekomendācijas projektā.
 - o Rekomendāciju projekta par Konkurences neitralitāti izvērtēšana (*Recommendation on Competitive Neutrality*). Līdz 2020. gada 23. novembrim, pirms Konkurences komitejas decembra sesijas notika projekta rakstveida saskaņošana. Konkurences padome pauda

jau iepriekš izteikto atbalstu rekomendāciju projektam. OECD padome dokumentu apstiprināja 2021. gada 31. maijā.

- Rekomendācijas projekta par karteļiem iepirkumos (*Recommendation on Fighting Bid Rigging*) pārskatīšanas procesā sniegts atbalsts to pārskatīšanai, kā arī pausts viedoklis par Konkurences padomei būtiskiem aspektiem.
- Latvijas konkurences politikas eksperti ir aktīvi sekojuši OECD aktualitātēm un ieviesuši jaunās pieejās balstītas prakses konkurences tiesību piemērošanā, kā arī dalījušies ar citām dalībvalstīm praktiskā konkurences tiesību piemērošanas un Latvijas tiesu praksi (piemēram, *hub and spoke* karteļu jomā, publisko personu uzraudzības jomā).

Lauksaimniecība

Nozares padomnieks Aivars Lapiņš (Zemkopības ministrija) ievēlēts Lauksaimniecības komitejas birojā.

Transports un satiksme

- Latvija aktīvi darbojas OECD II līmeņa programmas “Starptautiskais Transporta forums” (ITF) formātos – Transporta vadības padomē un Autotransporta darba grupā. 2017.-2018.gadā Latvija bija Starptautiskā transporta foruma prezidējošā valsts. Satiksmes ministrija izmanto darbā ITF veiktos pētījumus par ceļu satiksmes drošības un mikromobilitātes jautājumiem, piemēram, “*Road Safety Annual Report 2019*”, “*Road Safety Annual Report 2020*” un “*Safe Micromobility*”.

Civilā aizsardzība/Iekšējā drošība

- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta pārstāvis ir padomdevēju grupas sastāvā ANO/OEDC semināra organizēšanai par turpmākajiem pasākumiem pēc 2020. gada Beirutas ostas sprādziena (*Advisory Group for the UN/OECD seminar in follow-up to the 2020 Beirut port explosion*).

Saeimas iesaiste OECD

Pārskata periodā turpinājās Saeimas iesaiste OECD jautājumos:

- 2020. gada 1. – 2. oktobrī, kā arī 2021. gada 9. – 10. februārī Saeimas deputāti piedalījās OECD Parlamentārā tīkla gadskārtējās sanāksmēs.
- 2020. gada 2. decembrī norisinājās Parlamentārā tīkla sanāksme, kas bija veltīta mākslīgā intelekta jautājumiem. 2019. gada jūnijā Saeimas deputāts un kontaktpunkts OECD jautājumos Rihards Kols OECD interneta vietnē publicēja rakstu par godu OECD 60. gadskārtai, t.sk., uzsverot ieguvumus Latvijai kopš iestāšanās OECD. Latvijas aktīvo iesaisti OECD parlamentārajā tīklā apstiprina arī Saeimas apņemšanās Rīgā organizēt OECD Parlamentārā tīkla sanākumi.
- Saeimas deputāts Vjačeslavs Dombrovskis piedalās OECD mākslīgā intelekta ekspertu tīklā (*OECD Network of Experts on AI (ONE AI)*). Ekspertu tīkls tika izveidots 2019. gada jūlijā un sniedz ekspertīzi mākslīgā intelekta politikas, tehnisko jautājumu un biznesa jautājumos, ievērojot OECD principus mākslīgā intelekta jomā.

VII LATVIJAS PĀRSTĀVJI AUGSTA LĪMEŅA OECD SANĀKSMĒS

Valsts prezidents

- 2020. gada 14. decembrī Valsts prezidents E. Levits piedalījās OECD 60. gadadienas jubilejas tiešsaistes pasākumā. Savā uzrunā E. Levits apsveica un augsti novērtēja ģenerāļsekretāra Anhela Gurija (*Angel Gurría*) paveikto 14 gadu garumā, īpaši uzsverot OECD uzkrāto ekspertīzi viņa vadībā, kas Latvijai bijusi ļoti vērtīga. OECD 60. gadadienas tiešsaistes pasākuma ietvaros Valsts prezidents arī piedalījās diskusijā, kur runāja par multilaterālisma lomu Covid-19 izraisītās pandēmijas un globālās krīzes pārvarēšanā.

Ministru prezidents

- Ministru prezidents K. Kariņš, kā arī veselības ministra I. Viņķele piedalījās OECD Publiskā sektora inovāciju observatorijas – OPSI globālais forums “Valdība pēc šoka” (*Government After Shock*) konferences atklāšanā. Pasākums notika 2020. gadā 17. un 18. novembrī OECD publiskās pārvaldības nedēļas ietvaros.

Ārlietu ministrija

- 2020. gada 28. – 29. oktobrī parlamentārā sekretāre Z. Kalniņa-Lukaševica piedalījās OECD Ministru padomes videokonferences formāta sanāksmē, kuru vadīja Spānijas delegācija. Sanāksmē OECD dalībvalstis diskutēja par nacionālajiem pasākumiem krīzes pārvarēšanai un starptautiskās sadarbības nozīmi, lai panāktu spēcīgu, iekļaujošu un zaļu ekonomikas atveseļošanu.
- 2020. gada 10. novembrī parlamentārā sekretāre Z. Kalniņa-Lukaševica piedalījās OECD Attīstības palīdzības komitejas augsta līmeņa sanāksmē, kur dalībnieki pārrunāja COVID-19 pandēmijas ietekmi uz attīstības sadarbību, finansējumu ilgtspējībai attīstībai, iekļaujošu un ilgtspējīgu atveseļošanu pēc pandēmijas un attīstības sadarbības efektivitātes jautājumus.
- 2021. gadā 31. maijā un 1. jūnijā Ekonomisko attiecību, tirdzniecības un attīstības sadarbības direkcijas vadītājs J. Štālmeistars pārstāvēja Latviju OECD Ministru padomes sanāksmē, kuru vadīja ASV delegācija un kuras temats bija ekonomiskā atveseļošanās pēc Covid-19 pandēmijas “Kopīgas vērtības: liekot pamatus zaļai un iekļaujošai izaugsmei”. Dalībvalstīm šī bija pirmā iespēja uzklaut OECD jauno ģenerāļsekretāru Matiasu Kormanu (*Mathias Cormann*) un kopā diskutēt par organizācijas lomu, prioritātēm un mērķiem nākamajā desmitgadē. Nākamā OECD Ministru padomes sanāksme notiks 5.-6. oktobrī, kurā plānots turpināt maija Padomē uzsāktās diskusijas un apstiprināt OECD jauno vīzijas dokumentu nākamajiem desmit gadiem.

Izglītības ministrija

- 2020. gada 9. oktobrī norisinājās virtuālais prasmju samits 2020 “Prasmju stratēģijas pasaulei, kas atveseļojas”, kurā uzrunu teica arī Latvijas izglītības un zinātnes ministre I. Šuplinska, uzsverot, ka, lai Latvija varētu atgūties no Covid-19 izraisītajām sekām, ir jāstiprina prasmes, kas ir nepieciešamas darba tirgum, kā arī sociālās un pilsoniskās līdzdalības prasmes.

Ekonomikas ministrija

- 2021. gada 1. jūnijā Ekonomikas ministrijas valsts sekretārs E. Valantis piedalījās OECD Ministriju padomes sanāksmē, kur informēja OECD valstu ministrus par Latvijas pieredzi atbalsta sniegšanā Covid-19 krīzes pārvarēšanai un tautsaimniecības ilgtspējīgai un iekļaujošai attīstībai nākotnē;
- 2021.gada 16.jūnijā Ekonomikas ministrijas valsts sekretārs E. Valantis piedalījās OECD organizētajā diskusiju panelī “*OECD High-Level Policy Roundtable on Better Housing for Better Lives*”, kur saistībā ar OECD prezentāciju par Horizontālā mājokļu politikas projekta rezultātiem informēja par Latvijas un OECD sadarbību mājokļu politikas jomā un to pienesumu OECD veiktajā analīzē un Latvijas nacionālās mājokļu politikas stratēģijas izstrādē.

VARAM

- 2020. gada 14. septembrī vides un reģionālās attīstības ministrs J. Pūce un Ekonomikas ministrijas parlamentārais sekretārs J. Miezainis piedalījās apaļā galda virtuālā diskusijā, ko Spānijas prezidentūras rīkoja, gatavojoties Ministru padomes sanāksmei.

VIII SADARBĪBA AR TREŠAJĀM VALSTĪM OECD IETVARĀ

Vide

VARAM ar Ārlietu ministrijas atbalstu piedalās OECD projektā Ukrainā “*Supporting Decentralisation in Ukraine 2021-2022*”, kapacitātes celšanas pasākumos daloties pieredzē semināros (2021. gada rudenī, 2022. gada vasarā) par vietējās ekonomikas attīstību, pārvaldes līmeņu atbildību/koordināciju, sadarbību ar teritorijas attīstībā iesaistītajiem partneriem.

Korupcijas apkarošana

2021. gadā Valsts kancelejas un KNAB eksperti piedalās OECD Ukrainas un Gruzijas pretkorupcijas sistēmu novērtējuma pilotversijā OECD Pretkorupcijas nodaļas īstenotās iniciatīvas *5th Round of Monitoring under the Istanbul Anti-Corruption Action Plan* ietvaros. Pilotversijas ietvaros izstrādāti jauni vērtēšanas indikatori, kuru pilnveidošanu plānots apspriest 2021. gada oktobra sēdē.